

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PRAHA, 2013

Strnadová Kateřina, Dis.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Volnočasové aktivity dětí školního věku a jejich zapojení do
zájmového vzdělávání

Leisure activities of children of school age and their involvement in
interest education

PhDr. Jitka Cintlová

Strnadová Kateřina, Dis.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat všem, kteří se na mé bakalářské práci podíleli a pomáhali mi. Děkuji také vedoucí své bakalářské práce PhDr. Jitce Cintlové za její cenné rady a čas, který mi věnovala. V neposlední řadě také děkuji všem respondentům za jejich ochotu při vyplňování dotazníkového šetření.

Prohlašuji,

že bakalářskou práci na téma Volnočasové aktivity dětí školního věku a jejich zapojení do zájmového vzdělávání jsem vypracovala samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze, dne

Podpis:.....

ANOTACE

Ve své bakalářské práci se zabývám volnočasovými aktivitami dětí školního věku a jejich zapojením do zájmového vzdělávání. Zaměřuji se na volný čas obecně a jeho aktuální pojetí, na děti školního věku a také na instituce a organizace, které se volným časem zabývají. Podrobněji popisuji DDM hl. m. Prahy a jeho historický vývoj. Hlavní součástí praktické části práce je dotazníkové šetření, kterým zjišťuji aktuální pohled dětí a rodičů na trávení volného času.

Klíčová slova

Děti školního věku, Dům dětí a mládeže, volnočasové aktivity, volný čas, zařízení a formy zájmového vzdělávání.

ANNOTATION

In my bachelor thesis I deal with the leisure activities of children of school age and their involvement in the interest of education. I focus on leisure in general and its current concept, school-age children, as well as the institutions and organizations that deal with leisure time. I describe in more details DDM Prague and its historical development. The main part of my practical part of work is a survey, which I find the current view of children and parents to spend their free time.

Keywords

School-age children, House of children and young, leisure activities, leisure time, organization and forms of interest education.

Obsah

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1. Volný čas	8
1.1 Definice volného času.....	8
2. Zájmové vzdělávání.....	11
2.1 Cíle zájmového vzdělávání	12
2.2 Klíčové kompetence	12
3. Volnočasové aktivity dětí školního věku.....	14
3.1 Věkové zvláštnosti dětí školního věku	14
3.1.1 Mladší školní věk.....	14
3.1.2 Starší školní věk.....	15
3.2 Přehled volnočasových aktivit	16
3.2.1 Odpočinkové a rekreační činnosti.....	16
3.2.2 Zájmové činnosti.....	17
4. Instituce a organizace zaměřené na volný čas dětí a mládeže	18
5. Dům dětí a mládeže hl. m. Prahy.....	21
5.1 Historický vývoj	21
5.2 Současný stav	22
PRAKTICKÁ ČÁST	24
6. Zaměření na vybrané DDM	24
7. Dotazníkové šetření o způsobech trávení volného času školáků.....	26
7.1 Metody dotazníkového šetření.....	26
8. Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	28
8.1 Trávení volného času	31
8.2 Zájmy ve volném čase	33
8.3 Instituce zájmového vzdělávání.....	34
8.4 Motivace výběru instituce zájmového vzdělávání.....	36
8.5 Aktuální nabídka institucí zájmového vzdělávání	38
8.6 Navštěvované kroužky, kurzy, oddíly a soubory.....	39
8.7 Oblíbenost kroužků zájmového vzdělávání	40
8.8 Délka návštěvnosti instituce zájmového vzdělávání	42

8.9 Spokojenost v instituci zájmového vzdělávání a navrhované změny	43
8.10 Možnost lepšího trávení volného času	44
9. Celkové hodnocení dotazníkového šetření	46
ZÁVĚR	48
POUŽITÁ LITERATURA A POUŽITÉ ZDROJE	49
Literatura.....	49
Internetové zdroje	50
Další zdroje	50
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	51
SEZNAM PŘÍLOH.....	52
Příloha A - Přehled DDM v Praze	53
Příloha B - Mapa DDM na území hl. města Prahy	55
Příloha C - Vzorový dotazník	56
Příloha D - Resumé.....	62

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala „Volnočasové aktivity dětí školního věku a jejich zapojení do zájmového vzdělávání“ hlavně z toho důvodu, že podle mého názoru je volný čas dětí tohoto věku velmi důležitý pro jejich další vývoj, jak z fyzického tak i psychologického hlediska. Důležitý význam má organizovaný volný čas dětí samozřejmě i pro samotné rodiče. Ti prostřednictvím různých kroužků mohou dětem zajistit plnohodnotně strávený volný čas a určitou bezpečnost. Rozhodla jsem se vytvořit orientační přehled o volném času obecně, o dětech školního věku, o jejich volnočasových aktivitách, ale hlavně o institucích a organizacích, které se na volný čas zaměřují.

Teoretickou část začínám definicí volného času. V druhé kapitole popisují zájmové vzdělávání, jeho cíle a klíčové kompetence. Poté jsem vytvořila přehled věkových zvláštností dětí školního věku. Dále se zabývám rozdělením volnočasových aktivit a jejich popisem. V další kapitole se zaměřuji na instituce a organizace zaměřené na volný čas a dále uvádím popis jedné z nich, kterou jsem si vybrala. A tou je Dům dětí a mládež, u kterého se zabývám historickým vývojem i současným stavem. Dům dětí a mládeže hl. m. Praha jsem si vybrala z toho důvodu, že je to centrální středisko pro volný čas dětí a mládeže pro hlavní město a podle mého názoru je nejlepší začít právě u něj.

V praktické části se zaměřuji na jeden Dům dětí a mládeže na Praze 12 v Modřanech, jeho strukturu, zaměření a aktuální nabídku. Tuto instituci jsem si vybrala z několika důvodů. Nejvíce proto, že s ní mám bohaté osobní zkušenosti. Také z toho důvodu, že je to Dům dětí a mládeže nejbližší v mém okolí a také ve spojitosti s ním budu provádět dotazníkové šetření, které je hlavním styčným bodem v mé práci.

Podrobně se zabývám právě vyhodnocením tohoto dotazníku. Otázky v dotazníkovém šetření jsou přizpůsobeny na zjištění aktuálního způsobu trávení volného času starších školáků, jak z jejich pohledu, tak z pohledu dospělých (rodičů). Dotazník obsahuje 10 otázek s otevřenými i uzavřenými a polouzavřenými odpověďmi. Dotazníkové šetření probíhalo v dubnu 2013 a aktivně se účastnilo 60 respondentů.

Hlavním cílem dotazníkové šetření a celé mé bakalářské práce je zjištění aktuálního pohledu dětí školního věku na způsob trávení volného času. K tomuto cíli jsem si stanovila následující hypotézy. Za prvé se domnívám, že v poslední době (21. století) zažívá aktivní způsob trávení volného čas dětí školního věku svůj boom a děti rády a často navštěvují různé

kroužky a jiné formy zájmového vzdělávání. Myslím si, že je to způsobeno hlavně bohatou nabídkou a novými moderními formami zájmového vzdělávání. Druhá hypotéza vychází z mého přesvědčení, že děti školního věku se ve svém volném čase nejvíce věnují sportovním aktivitám. Předpokládám, že sportovní kroužky si děti vybírají např. díky snům o slavné sportovní kariéře. Má poslední domněnka je, že rodiče i děti jsou spokojeni s organizací a činností v DDM, které navštěvují. Z toho také vyplývá otázka, zda pro potřeby dnešních rodin s dětmi stačí nabídka jedné instituce nebo zda jich musí vyhledávat několik.

Věřím, že se mi podaří dotazníkové šetření dovést do zdárného konce a že mi přinese užitečné výsledky. Svým dotazníkovým šetřením a jeho následným vyhodnocením bych chtěla dokázat, že dnešní děti školního věku nejsou ještě tak zkažené televizí a počítači, ale že stále dokážou hodnotně vyplnit svůj volný čas. Ráda bych v budoucnu a v případě zájmu poskytla svoji bakalářskou práci institucím pro volný čas dětí a mládeže k nahlédnutí, který by mohl sloužit jako podnět ke zlepšení nebo odstranění nedostatků.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Volný čas

1.1 Definice volného času

Volný čas můžeme chápat jako opak nutné práce a povinností. Je to doba, kdy si své činnosti svobodně vybíráme, děláme je dobrovolně a rádi. Přinášejí nám určitý pocit uspokojení a uvolnění. Pod pojmem volný čas si můžeme představit odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolně společensky prospěšnou činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené.

Co se týče dětí a mládeže tak do volného času zcela jistě nepatří školní vyučování, sebeobsluha, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti a další časové ztráty. I tak ale můžeme rozdělit pojetí volného času na pozitivní a negativní. V negativním pojetí chápeme volný čas jako zbývající dobu celkového denního průběhu, která zůstala po práci, studiu, úkolech v domácnosti a po uspokojení základních fyziologických potřeb. V pozitivním pojetí je volný čas časem, který má člověk k dispozici sám pro sebe. Může pro jedince znamenat svobodu, kdy si může dělat, co chce, k čemu ho nikdo nenutí. Dá se říci, že je to veškerá svobodně zvolená činnost.

V literatuře můžeme najít několik různých pojetí volného času. Francouzský sociolog F. Dumazedier vyslovil názor, že volný čas je jen určitá část mimopracovní doby, do které také patří např. osobní potřeby nebo povinnosti. Autor Spousta¹ zase tvrdí, že volný čas je hodnotou tehdy, může-li být využit ku prospěchu člověka a jeho osobních kvalit. Volný čas považuje jako zbytkový, který zbývá po splnění povinností. Znamá autorka Pávková² zase popisuje volný čas jako opak nutné práce a povinností. Podle ní je to doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění. Ve velkém sociologickém slovníku můžeme naléznout tuto definici volného času: „Volný čas je čas, v němž člověk nevykonává činnost pod tlakem závazků plynoucích ze

¹ SPOUSTA, V. a kol. Kapitoly z pedagogiky volného času. 1. Vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1996, ISBN 80-210-1274-9

² PÁVKOVÁ, J. a kol. Pedagogika volného času. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-711-6

společenské dělby práce, nebo z nutnosti zachování biofyzilogického či rodinného systému“.³ František Zich⁴ uvádí ve své knize volný čas jako nesmírně bohatý prostor, ve kterém může člověk najít zábavu, poučení i odpočinek. Podle něj také záleží na společenských možnostech a vyzrálosti samotného jedince, jakým způsobem ho bude realizovat. U každého z nás je skrytý zdroj, který vede k vyššímu nebo naopak nižšímu stupni společenské aktivity.

Doba se mění a volný čas dětí také. Dříve si děti hrály s věcmi, které našly ve svém okolí. Cedník z maminy kuchyně nebo oříznuté dřívko z tatínkovy dílny patřily k nejoblíbenějším hračkám našeho dětství a vydrželi jsme si s nimi hrát celé odpoledne. Dnešní děti vlastní drahé hračky z luxusních hračkářství a v závěru si s nimi ani nehrají. Žijeme v době počítačů, chytrých mobilních telefonů a internetu. Změny nastaly i v institucích volného času, jak v oblasti kultury tak i sportu. Trávení volného času je také hodně závislé na iniciativě rodičů, jejich informovanosti a možnostech. Jedná se hlavně o vzdělanostní úroveň a socioekonomické postavení současných rodin.

Volný čas dětí a mládeže a jeho naplňování pozitivními aktivitami hraje významnou roli při pozitivní socializaci mladého člověka a při utváření jeho osobnosti. Důsledkem snížení kvality společenské péče o volný čas mladé generace je v mnoho případech nárůst sociálně patologických jevů. Jestliže společnost dokáže zabezpečit kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, může tím kompenzovat případné nedostatky školského systému a rodinného prostředí. Rodina má však stále dominantní postavení vzhledem k osvojení si volnočasových aktivit.

V oblasti volnočasových aktivit dětí a mládeže dochází v posledních letech k mnoha změnám. Hlavně v institucionálním zabezpečení volného času mládeže. Kultura a sport se hodně zkomercializovaly, proběhla informační revoluce s nástupem informačních technologií. Dominantním médiem se stala televize, která je v současnosti bohužel těžištěm volného času dětí a mládeže.

Neopomíjitelným faktem u volného času dětí a mládeže je to, že z výchovných důvodů je žádoucí jeho pedagogické ovlivňování. Děti nemají mnoho zkušeností, nedovedou si jednoduše vybrat ze všech oblastí zájmových činností a potřebují určité vedení. Míra ovlivňování volného času dětí a mládeže závisí na několika faktorech, zejména na věku dětí, jejich mentální i sociální vyspělosti a také na charakteru rodinné výchovy. I prostředí, kde děti

³ PETRUSEK, M. Velký sociologický slovník, 2.díl. 1.vydání. Praha: Karolinum, 1996, ISBN 80-7184-310-5

⁴ ZICH, F. Co s volným časem, Press Fotor, 1978

tráví svůj volný čas může být různé, např. domov, škola, různé společenské instituce, veřejné prostranství,...

Volný čas má i několik funkcí vzhledem k člověku. Jako první jsem vybrala dělení na 3 základní funkce. První funkce je regenerační, můžeme ji chápat jako prostor pro zotavení. Další z funkcí je funkce kompenzační – volný čas nám dává možnost vyrovnat se se zátěží školního vyučování. Poslední funkce je vlastní rozvoj osobnosti – je to prostor pro vzdělání a seberealizaci. Další dělení může být z hlediska aktuálních potřeb, které uvedla autorka Kratochvílová ve své publikaci⁵. První funkce je zdravotnicko-hygienická, která je zaměřená na správné rozložení volného času, kde je důležité, mít během dne volný čas na odpočinek nebo uvolnění. Druhá funkce se nazývá seberealizační a slouží k uspokojování a rozvíjení vlastních potřeb. Poslední funkce je formativně výchovná a ta má vliv na formování osobnosti a jejích potřeb.

⁵ KRATOCHVÍLOVÁ, E. Volný čas a výchova. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000

2. Zájmové vzdělávání

Zájmové vzdělávání stejně jako neformální vzdělávání tvoří neopomenutelnou součást procesu celoživotního učení. Je upraveno zákonem č. 472/2011 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (změněný zákon č. 561/2004, s účinností od 1.1.2012) a je definováno v § 111 jako vzdělávání poskytující účastníkům naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti. Uskutečňuje se v zařízeních pro zájmové vzdělávání, zejména ve střediscích volného času (DDM, ŠD, ŠK). V souladu se zákonem se střediska volného času také podílejí na péči o nadané děti, žáky a studenty, zabezpečují organizaci soutěží ve spolupráci se školami a dalšími institucemi. Také zpracovávají vzdělávací programy (zejména DDM), které slouží jako podklady pro roční plány těchto školských zařízení.

Zájmové vzdělávání neposkytuje stupeň vzdělávání, ale zabývá se aktivitami potřebnými pro rozvoj osobnosti, kompenzuje jednostrannou zátěž ze školy, poskytuje duševní hygienu, a také má funkci výchovnou, vzdělávací, kulturní, zdravotní, sociální a preventivní, také rozvíjí schopnosti, znalosti, dovednost, talent a zejména upevňuje sociální vztahy.

Zájmové vzdělávání vytváří širší předpoklady pro kultivaci osobnosti na základě jejích zájmů, uspokojuje vzdělávací potřeby zejména v souladu s osobním zaměřením. Dotváří samostatnou osobnost a její hodnotovou orientaci a umožňuje seberealizaci ve volném čase.

Zájmové vzdělávání probíhá v několika rovinnách a to buď pravidelně nebo příležitostně. Pravidelné zájmové vzdělávání probíhá zejména ve stálých zájmových útvarech jako jsou kroužky, kluby, soubory a mají stálou členskou základnu a pravidelně se schází ke své činnosti. Pravidelně se opakují dané akce, kurzy a jsou stanoveny ve výchovně vzdělávacím plánu.

Mezi příležitostné zájmové vzdělávání patří akce a činnosti, které odpovídají širokému spektru zájemců. Takovéto akce by měla organizovat všechna školská zařízení a jsou to zejména besedy, přednášky, exkurze, pobyty v přírodě, kurzy pro organizátory, výstavy, divadla a kina.

Dále do zájmového vzdělávání patří např. pohybové akce, individuální práce, spontánní aktivity, odborná pomoc pro střediska pro volný čas, výukové programy, organizace soutěží,....

2.1 Cíle zájmového vzdělávání⁶

- a) Rozvoj osobnosti účastníka, především v oblasti poznávacích a sociálních schopností, mravních a duchovních hodnot, důležitých pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života.
- b) Získání a rozšíření vědomostí a dovedností i mimo stupeň a úroveň dosaženého vzdělání.
- c) Pochopení a uplatňování vlastní spoluodpovědnosti za své vzdělávání a osobnostní růst, za nakládání se svým volným časem.
- d) Pochopení a uplatňování vlastní odpovědnosti za své konání, vztah a poměr mezi osobními právy a povinnostmi.
- e) Získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví.
- f) Získání a uplatňování znalostí o zdravém životním stylu.

2.2 Klíčové kompetence

- a) Kompetence k učení – ve všech oblastech zájmového vzdělávání účastník především chápe (na úrovni svých individuálních schopností) odpovědnost za své trávení volného času, zájmové vzdělávání a celoživotní učení.
- b) Občanské kompetence – respektování názorů, postojů a hodnot druhých lidí, schopnost empatie, odmítavý postoj k útlaču a hrubému zacházení, pochopení základních principů společenských norem, vědomí vlastních práv a povinností.
- c) Sociální a personální kompetence - zvyšování sociální kompetence, odpovědnost a participace, rozvíjení sociálních dovedností, orientace v sociálních vztazích, vědomí o vlastním chování vůči sobě i svému okolí, přijímání následků svého chování, pochopení důležitosti společenství, socializace jedince.

⁶ Zdroj: Bc. Dagmar Rudolfová – ředitelka a kolektiv interních zaměstnanců , Školský vzdělávací program, DDM Stonožka, 2006

- d) Kompetence k řešení problémů – řešení teoretických i praktických problémů, využívání dosavadních zkušeností, fantazie a představivosti, logických, matematických i empirických postupů.
- e) Komunikativní kompetence – vhodně formulované věty, vyjádření svých myšlenek, sdělení, otázek i odpovědí, vyjádření a sdělení vlastních prožitků, pocitů a nálad různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.), využití běžných informativních a komunikativních prostředků (knížky, encyklopedie, počítač, internet, atp.), cizí jazyky, naslouchání promluvám druhých lidí, reakce na ně, diskuse, obhajování svých názorů, argumentace, využití získaných komunikativních dovedností k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.
- f) Environmentální kompetence – chápání základních ekologických souvislostí a environmentálních problémů, respektování požadavků na kvalitní životní prostředí, ochrana vlastního zdraví i zdraví druhých, principy zdravého způsobu života jednotlivce i společnosti.

3. Volnočasové aktivity dětí školního věku

3.1 Věkové zvláštnosti dětí školního věku

Školní věk je dán společensky (zákonnými předpisy), jako je např. začátek a ukončení povinné školní docházky. Tudíž můžeme určit rozmezí školního věku, který začíná v 6-7.roce života dítěte a zpravidla končí ve 14-15 letech. Toto období také můžeme nazvat „druhé dětství“. V této kapitole rozdělím školní věk na mladší a starší. V různých publikacích můžeme najít několik dalších rozdělení, např.: mladší, střední, starší školní věk a také adolescence. Pro tuto práci však podle mého uvážení stačí první rozdělení.

3.1.1 Mladší školní věk

Mladší školní věk začíná vstupem dítěte do školy (po posouzení školní zralosti) zpravidla ve věku 6-7 let. U školní zralosti se posuzuje fyzická zralost, kognitivní vyspělost a sociální a citová vyspělost. U dívek většinou končí okolo 10-ti let a u chlapců o rok později. Toto období můžeme také nazvat věkem střízlivého realismu.

Co se týče tělesného vývoje a rozvoje motoriky, tak se toto období označuje jako období latence (klidu), zpomaluje se růst i zvyšování hmotnosti. Posiluje se odolnost organismu, ale také se zvyšuje hmotnost mozku a zdokonaluje se činnost svalů a kloubů. Děti mladšího školního věku mají již přesnější, rychlejší a koordinovanější pohyby a díky tomu i radost z pohybu. Dítě také získává zájem o sport a pohybovou aktivitu.

Dítě má snahu pochopit a poznat svět, je vytrvalé a zvědavé. Jeho vnímání je cílevědomé a zaměřené na poznávání vlastností předmětů a jevů. Okolo 10-11. Roku je vnímání již stejně přesné jako u dospělého. Na počátku školní docházky je pozornost dítěte krátkodobá a spontánně zaměřená.

Myšlení se nachází ve stadiu konkrétních operací. To znamená, že dítě dokáže pochopit zahrnutí prvků do tříd, rozřazuje předměty podle kritéria, chápe zachování množství, či příčinné vztahy. Dítě je také schopno pracovat v názorně předmětové rovině (musí vidět skutečné předměty nebo jejich zobrazení).

Dítě prakticky ovládá mateřský jazyk, ale objevují se interindividuální rozdíly ve slovní zásobě, skladbě řeči a výslovnosti. Velmi záleží na podnětnosti prostředí zejména rodiny.

Také se učí psát a číst a to je zpočátku velmi náročné, vyžaduje souhru funkcí analyzátorů (sluchového, zrakového a kinestetického) a je podmíněno kvalitou smyslů.

Pro volný čas dětí je také důležitý emocionální vývoj a socializace. V tomto věkovém období dokáže již dítě pochopit širokou škálu citů, ale jeho emocionální stránka má také vliv na úspěšnost a spokojenost. Rozvíjí se vyšší city (estetické, etické, sociální, intelektové). Morální vývoj je silně ovlivněn výchovnými postupy. Velmi důležité je také sebepojetí a jeho kladné hodnocení, které je významné pro duševní výkonnost i celkové zdraví dítěte a vytváření vlastní identity. Podstatný je i subjektivní pocit úspěšnosti či neúspěšnosti ve škole, kdy trvalejší neúspěch může ohrozit hodnotu vlastního „já“ a přichází pocity méněcennosti, bezmocnosti a úzkosti.

Mezi hlavní činnosti mladšího školního věku patří bezesporu učení a práce, ale také hra a zejména počátky zájmů, které mají zpočátku přechodný charakter, kde dítě zkouší různé aktivity

3.1.2 Starší školní věk

Starší školní věk můžeme rozdělit ještě na dvě fáze a to prepubescence a vlastní pubescence. Toto období můžeme také označit jako první fázi dospívání. Základní věkové rozmezí je dáno od 11-12 let do 15 let dítěte. Biologicky je začátek období vymezen prvními známkami pohlavního zrání, které u chlapců nastupuje cca o rok později. Můžeme ho označit i jako období na 2.stupni základní školy. Bývá to první období bouří a hledání sama sebe

Mezi hlavní biologické změny patří nápadně rychlý růst, který může způsobit (hlavně u chlapců) částečné narušení pohybové koordinace, neohrabanost a také zvýšenou unavitelnost. Objevují se sekundární pohlavní znaky. Dochází ke změně funkce žláz s vnitřní sekrecí. Také se zvětšuje kapacita mozku, srdce a plic.

V myšlení také můžeme pozorovat určité změny, jelikož se dokončuje vývoj mozku a CNS. Kognitivní vývoj dochází do fáze formálně logického myšlení, kde dítě staršího šk. věku dokáže přemýšlet i o věcech, které si nelze názorně představit a je schopno chápat i velmi abstraktní pojmy (např. spravedlnost, pravda). Můžeme objevit i úvahy o budoucnosti, ale přesto stále nevyzrálé postoje. Mladý člověk v tomto věku prožívá vnitřní nejistotu a napětí, mohou se objevit pocity méněcennosti, emoční labilita a také zhoršené sebeovládání.

Dítě často uniká do světa představ a fantazie. V řeči stále roste slovní zásoba, objevují se složitější větné stavby i celkové výrazové schopnosti.

Problémem se může jevit zvýšená kritičnost ve vztahu k autoritám a také sklon o všem polemizovat. Často berou normy vrstevníků jako důležitější než např. hodnoty rodiny.

Děti v tomto věkovém období se již specializují na určitý okruh zájmů podle svého uvážení.

3.2 Přehled volnočasových aktivit

V literatuře⁷ se nejčastěji objevuje primární rozdělení volnočasových aktivit, kterého se budu držet i v této práci. Základní rozdělení je na odpočinkové a rekreační činnosti a na zájmové činnosti. Ty dále můžeme rozdělit ještě na činnosti společenskovední, pracovní-technické, přírodovědné, estetickovýchovné a činnosti tělovýchovné, sportovní a turistické

3.2.1 Odpočinkové a rekreační činnosti

Odpočinek i rekreace mají velký vliv na život jedince i na jeho hodnotovou orientaci. Děti i mládež se musí naučit racionálně odpočívat a proto je to i jedním z nejvýznamnějších úkolů výchovy. Oba tyto pojmy se však dají v běžném jazyce jednoduše zaměnit, i když mají jiný charakter i účel. Odpočinkové činnosti se vyznačují klidem a jsou pohybově i psychicky nenáročné. Nejvýznamnější položkou odpočinku je samozřejmě spánek. Rekreační činnosti jsou naopak plné pohybové aktivity, nejlépe na čerstvém vzduchu. Jsou pohybově náročnější, protože vyžadují po jedinci určitý fyzický pohyb.

Mezi příklady odpočinkových činností patří stolní společenské hry, četba, relaxační cvičení, poslech hudby, návštěvy kulturních akcí odpočinek v přírodě a četba.

Jako rekreační činnosti můžeme jmenovat např. pohybové hry, činnosti spojené s ochranou a tvorbou životního prostředí, sezónní hry a zábavy, např. lyžování a bruslení, využití dětských hřišť a sportovních areálů, zdravotní a kondiční cvičení.

⁷ PÁVKOVÁ, J. a kol. Pedagogika volného času. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-711-6

3.2.2 Zájmové činnosti

Zájmové činnosti jsou takové aktivity, které jsou cílevědomé a jsou zaměřené na uspokojování a rozvíjení zájmů, schopností a individuálních potřeb jedince. Také mají silný vliv na správnou společenskou orientaci a rozvoj osobnosti.⁸

Jako první poddruh jsme si v úvodu této kapitoly uvedli společenskovední činnosti. Bezesporu mezi hlavní zde patří společenská výchova, jazykověda, ale také sběratelství, výchova k partnerství nebo k rodičovství. Další jsme si jmenovali pracovně-technické činnosti, které přispívají k osvojení nových poznatků z různých technických směrů a k zručnosti a rozvoji jedince. Tyto činnosti mohou také ovlivnit jedince při výběru budoucího studia nebo povolání. Ráda bych také jmenovala přírodovědné činnosti, které vedou k získávání nových poznatků z oblasti přírodních věd. Také pomáhají vytvořit kladný vztah k přírodě. Zájmové činnosti estetickovýchovné zas formují estetické cítění ke společnosti a k přírodě. Rozvíjí se zde výtvarný, hudební i literární projev jedince. Jako poslední skupinu zmíním činnosti tělovýchovné, sportovní a turistické. Takovéto činnosti jsou podle mého názoru jsou mezi dětmi nejpopulárnější. Podporují fyzickou zdatnost, soutěživost i psychickou odolnost. Některé druhy sportovních činností se mohou ale provozovat jen ve spolupráci se specificky zaměřenými sportovními kluby a organizacemi.

⁸ PÁVKOVÁ, J. a kol. Pedagogika volného času. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-711-6

4. Instituce a organizace zaměřené na volný čas dětí a mládeže

Pokud děti a mládež netráví svůj volný čas smysluplně a plnohodnotně objevuje se větší riziko, že se dostanou do styku s různými partami, kde se mohou a většinou vyskytují sociálně patologické jevy, jako je např. drogová závislost, alkoholismus a kouření, záškoláctví, vandalismus a šikanování. Mnoho institucí a organizací pečuje o dobře organizovaný a využitý volný čas dětí a mládeže.

Hlavním ručitelem výchovy ve volném čase je Ministerstvo školství mládeže

a tělovýchovy (dále jen MŠMT). Plní funkci zřizovatele celé škály institucí pro volný čas, vyvíjí snahu o koordinaci a financování činnosti společenských a profesních organizací mládeže. Jejich snahou a cílem je i eliminace nežádoucích jevů

Autorka Pávková ve své knize⁹ uvádí tato zařízení (školská i neškolská) pro volný čas dětí a mládeže:

- Školní družiny, které pracují s dětmi prvního stupně ZŠ
- Školní kluby, které se zaměřují na práci s dětmi staršího školního věku
- Střediska pro volný čas dětí a mládeže, domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností
- Základní umělecké školy a jejich hudební, hudebně-pohybové, výtvarné a literárně-dramatické obory
- Neziskové organizace – občanské sdružení, obecně prospěšné společnosti a účelová zařízení církve (Junák, Pionýr, YMCA, Sokol)
 - o Např. Neposeda o.s., Y-Open,...
- Další komerční a soukromé organizace, jako jsou např. jazykové školy, kulturní domy, provozovatelé dětských koutků, letních táborů, atd.)

Mezi nové typy zařízení ve volném čase patří nízkoprahová zařízení a otevřené kluby. Kvůli poklesu zájmu dětí a mládeže o klasicky organizované volnočasové aktivity se v současnosti objevil trend vytvářet nabídku zájmových volnočasových aktivit, které jsou jakýmsi předělem mezi organizovanou a neorganizovanou formou trávení volného času.

⁹ PÁVKOVÁ, J. a kol. Pedagogika volného času. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-711-6

V přehledu nízkoprahových a otevřených zařízení pro děti a mládež v hl. m. Praze¹⁰, který vydalo Národní informační centrum pro mládež se dovídáme, že nízkoprahový či otevřený klub je místem, kam může dítě či dospívající přijít z ulice bez jakéhokoliv překonávání bariér nároků na aktivitu, dovednosti či schopnosti nebo povinnou pravidelnost. Kluby nabízejí svým návštěvníkům způsoby aktivního i pasivního využití volného času. Můžou si sem přijít popovídat, poslouchat muziku nebo si zahrát stolní fotbal, kulečnick anebo šipky. Nízkoprahové a otevřené kluby jsou vedeny odborníky, ale na jeho provozu se mohou podílet i vyškolení dobrovolníci. V klubu mají funkci kladného vzoru pro klienty, ale i vytvářejí nabídku programů a dohlíží na chod zařízení i aktivity klientů.

Nejvíce bych se chtěla zaměřit na střediska volného času, pod jejich pojem zahrnuji také domy dětí a mládeže, centra volného času a stanice zájmových činností. Činnost středisek je ukotvena v zákoně č. 472/2011 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším a jiném vzdělávání a především ve vyhlášce č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, (v jejím aktuálním znění). Střediska volného času jsou tohoto typu: domy dětí a mládeže (DDM) a stanice zájmových činností, které se zaměřují na jednu oblast činnosti (turistika, technika, přírodověda...).

Hlavním posláním středisek je zajišťování volnočasových aktivit pro děti a mládež a pro širokou veřejnost v daném místě. Jako další poslání můžeme zmínit motivaci, podporu a vedení dětí, mládeže a dospělých k rozvoji osobnosti, ke klíčovým kompetencím a zejména smyslupnému využívání volného času a to širokou nabídkou aktivit. Také mohou nabídnout metodickou, odbornou, popřípadě i materiální pomoc účastníkům zájmového vzdělávání.

Střediska nabízejí:

- a) pravidelnou zájmovou (výchovnou a vzdělávací) činnost (kroužky, soubory, kluby, kurzy)
- b) příležitostnou výchovnou, vzdělávací a zájmovou činnost.
- c) táborovou a jinou pobytovou činnost.
- d) osvětovou činnost a poskytování informací.
- e) možnost individuální práce s dětmi s nadáním.
- f) otevřenou nabídku spontánních aktivit.

¹⁰ Přehled nízkoprahových a otevřených zařízení pro děti a mládež v hl. m. Praze, NICM – oddělení prevence kriminality Magistrátu hl.m.Prahy
Zdroj: www.nicm.cz/files/Prehled%20nizkoprahovych%20klubu.doc

Tato střediska, která jsou rovněž školskými zařízeními mohou nabídnout aktivní využití volného času všem věkovým skupinám dětí a mládeže a organizují činnosti i pro dospělé a seniory. Často se také věnují komunitnímu plánování, participaci, prevenci a vzdělávání pedagogů. Většina středisek volného času se stává přirozeným centrem společenského života v obci. Zapojují se do různých regionálních, krajských, ale i republikových a evropských projektů. Organizují výměnné a zahraniční pobyty a také stáže pracovníků.

Na oficiálních internetových stránkách MŠMT¹¹ se můžeme dočíst, že střediska volného času dětí a mládeže dosáhla ve školním roce 2011/2012 počtu 302. Jejich činnost v tu dobu zabezpečovalo 14 000 pedagogických pracovníků (více než 86% bylo externích). Zájmové útvary měly v tomto období celkem 254 800 účastníků (tj. o 793 více než v předešlém období).

Střediska volného času se zaměřují především na věkovou skupinu dětí a mládeže ve věku 6 až 23 let. Zřizovateli mohou být školský úřad, obec, církev, soukromý nebo i jiný subjekt.

¹¹ <http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu?highlightWords=st%C5%99ediska+voln%C3%A9ho+%C4%8Dasu>

5. Dům dětí a mládeže hl. m. Prahy¹²

DDM, neboli Dům dětí a mládeže, je místo, kde se scházejí nadšenci všeho věku. Je to centrum dobré zábavy, ale také poučení, vzdělání či rozvíjení zájmů. Každý si může v DDM najít tu svoji zálibu, ať už to jsou počítače, tanec, divadlo nebo třeba příroda. DDM nenabízí pouze aktivity ve svých zděných budovách, ale můžete s nimi vyrazit i třeba na výlet nebo si zalyžovat.

DDM najdeme téměř kdekoli, v každém větším městě je jich někdy i několik. Jen na území hlavního města jich najdeme celkem 15.

5.1 Historický vývoj

Dům dětí a mládeže hl.m. Prahy byl založen v září 1950 a je jedním z nejstarších domů dětí v České republice. Před 63 lety se však jmenoval Dům pionýrů a mládeže v Karlíně. Jeho zřizovatelem je po celou jeho historii až do dnešní doby hlavní město Praha.

V první etapě vývoje (1950-1960) v sobě soustředil tehdejší DPM veškerá svá oddělení na umělce, techniky, přírodovědce, sportovce či turisty. Od poloviny 50.let postupně vznikala jednotlivá a samostatná střediska – stanice, tak jak existují do současnosti.

Šedesátá léta přinesla nové činnosti, např. polytechnická výchova – pracovní vyučování. Za zmínku stojí určitě i úspěšná celo pražská výuka plavání žáků základních škol, kde se podle statistik podařilo naučit plavat 95% absolventů, což vedlo hlavně k prudkému snížení počtu utonulých dětí. Konec 60.let s sebou přinesl i dnešní název DDM hl. Prahy.

V období normalizace se opět změnil název zpět na Dům pionýrů a mládeže a bylo kompletně vyměněno vedení. Až v listopadu 1989 se z pionýrů staly opět děti.

V 90.letech získalo DDM hl. m. Prahy např. Jezdecké středisko Zmrzlík a Klub Klamovka. Bohužel také díky restitučním nárokům zanikla Stanice turistů. DDM hl. m. Prahy stálo také u založení Evropské asociace zařízení volného času dětí a mládeže a hlavně se potvrdila nezastupitelná role středisek volného času v rámci školských zařízení.

¹² <http://www.volnycaspraha.cz>

<http://www.ddmpraha.cz>

Tiskové zprávy a brožury vydané DDM hl. m. Prahy

Rozvoj DDM hl. m. Prahy po roce 2000 je možné označit za zcela ojedinělý v celé České republice. Lze jej rozdělit na část investičně stavební a část rozvoje samostatné činnosti

5.2 Současný stav

Hlavním mottem DDM hl. m. Prahy je : „*Naším posláním je vytvářet podmínky pro trvalé uspokojování potřeb dětí, mládeže i dalších klientů při realizaci jejich aktivit ve volném čase. Veškeré aktivity jsou zajišťovány profesionálními pedagogickými pracovníky a externími odborníky.*“¹³

V současné době nabízí DDM hl. m. Prahy svým klientům pravidelnou zájmovou činnost pro děti a mládež, ale i pro dospělé v cca 295 zájmových kroužcích a oddílech. Pořádá také velké množství akcí pro veřejnost, např. divadelní, pěvecké nebo taneční vystoupení a dny otevřených dveří. Vyhlašuje oborové soutěže ať už s pomocí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nebo samostatně. Zajišťuje výukové a vzdělávací programy a kurzy či odborně zaměřené exkurze a specializované výstavy.

V době školních prázdnin pořádá letní a zimní tábory, odborně specializovaná soustředění nebo i víkendové akce, výlety a příměstské tábory.

V dnešní podobě tvoří DDM hl. m. Prahy tato specializovaná střediska:

- Karlínské Spektrum - V suterénu je kromě technického zázemí (kotelna, sklady, strojovny) klub Podsklepeno a keramická dílna. V přízemí je taneční sál, prostory Informačního centra pro mládež a učebny. Na dvoře je pak venkovní divadelní scéna, která v zimě slouží jako ledová plocha s chladicí jednotkou pro výrobu technického ledu. V prvním patře jsou situovány tyto prostory: velký multifunkční sál, divadelní sál a učebny. V druhém patře je kromě dvou tanečních sálů i zázemí pro pedagogy. Třetí patro – půdní vestavbu - tvoří mnoho menších učeben a kluboven.
- Jezdecké středisko Zmrzlík - Jedná se o menší areál, jehož jádrem je budova statku s nádvořím. V obytné části jsou kanceláře, šatny, tělocvična a klubovny, v hospodářské části pak stání pro koně, sprchový box a zázemí pro uskladnění materiálu. Dále je ve venkovní části areálu umístěno několik mobilních boxů pro koně, přístřešky pro domácí zvířata dětské farmy (ovce, kozy, osel) a výběhy.

¹³ http://www.ddmpraha.cz/index.php?kod=&id_pobocka=0&id=1910

- Klub Klamovka - Užívá památkově chráněnou historickou budovu z 18. století. Přízemí tvoří hudební a divadelní klub pro mládež, zázemí pro divadelní soubory, kavárna, učebny pro hudební kroužky. Prostory klubu a kavárny jsou využívány rovněž k výstavám fotografií a obrazů. V 1. patře jsou prostory pro zájmovou a příležitostnou činnost - velký víceúčelový sál, keramická a výtvarná dílna. 2. patro slouží jako ubytovací zařízení s možností ubytování pro celkem 22 osob ve 3 pokojích + sociální zařízení a malá kuchyňka.
- Informační středisko pro mládež - Sídli rovněž v budově na Karlínském náměstí. Jedná se o otevřený klub Informační centrum pro mládež, ve kterém je možné využít bezplatného přístupu k internetu na zabudovaných počítačích a kde jsou poskytovány informace z mnoha oblastí (vzdělání, práce, cestování apod.) a dále kanceláře s technickým zázemím pro počítačovou síť DDM.
- Stanice přírodovědců - Za grantové podpory MČ Praha 5 a díky tzv. Společenské odpovědnosti firem prošel venkovní areál rozsáhlou rekonstrukcí a zahrady, voliéry a výběhy získaly novou tvář. Od jara 2005 je na SP zpřístupněna naučná stezka skládající se z 16 ekologicky zaměřených tabulí a jednotlivé druhy stromů mají v zahradě svá označení. Významně se rozšířily parkovací plochy v areálu SP a před budovou vznikly upravené a osázené prostory pro výběh s poníky, hry i relaxaci.
- Stanice techniků – Sídli v Dejvicích a je zcela bezbariérová. Suterén je využíván návštěvníky fotoklubu, ale nacházejí se tam i prostory pro činnost železničních a tramvajových modelářů. V přízemí poté objevíme tyto prostory: otevřený klub Pohoda (kulečnický, stolní fotbal, relaxační místnost a internetová kavárna), projekční sál a místnost režie nahrávacího studia. V prvním patře je výtvarný ateliér a učebny výpočetní techniky a elektrotechniky. Dále zde je místnost s autodráhou, která částečně slouží i jako dílna.
- Stadion mládeže – SM má k dispozici areál o rozloze cca 30.000 m² v klidové zóně Dejvic, který tvoří krytá sportoviště: víceúčelová hala, přetlaková hala, hala stolního tenisu, malá tělocvična, posilovna. Dále jsou zde otevřená sportoviště: lezecká stěna, atletické hřiště s oválem a sektory se speciálním umělým povrchem, antukové hřiště na softball a baseball, antukové hřiště a hřiště s umělým povrchem na míčové sporty.

PRAKTICKÁ ČÁST

6. Zaměření na vybrané DDM

Pro bližší představu jsem si vybrala DDM Monet v Modřanech, jelikož v souvislosti s tímto zařízením jsem prováděla dotazníkové šetření v další kapitole. S tímto DDM mám bohaté osobní zkušenosti a díky tomu i možnost nahlédnutí do vnitřního uspořádání a aktuální nabídky. Snažila jsem se získat informace i o historickém vývoji tohoto zařízení, ale bohužel se mi tato snaha nepodařila dovést do zdárného konce kvůli neochotě vedení.

Dům dětí a mládeže Monet sídlí na Praze 12 v Modřanské Herrmannově ulici. V hierarchickém uskupení má pod sebou ještě dislokované pracoviště v Urbánkově ulici. Je to školské zařízení pro zájmové vzdělávání všech věkových kategorií v oblasti sportovních, uměleckých, hudebních, vědeckých, technických, turistických, rekreačních a odborně vzdělávacích aktivit. Hlavní cílovou skupinou jsou děti a mládež (předškoláci, děti školou povinné, studenti SŠ a VŠ), ale i dospělí. Zřizovatelem této organizace je hl. m. Praha, jejíž magistrát je společně s MŠMT a Městskou částí Prahy 12 i zdrojem financí. Co se týče výše příspěvků klienta, tak jsou odvozeny od druhu kroužku, jeho časové náročnosti nebo velikosti skupiny.

V čele této organizace vystupuje ředitelka, statutární zástupce ředitelky a zástupce ředitelky pro dislokované pracoviště. Dále jsou zaměstnání vedoucí jednotlivých sekcí (umělecké, věd a techniky a sportovní), vedoucí propagace, několik pedagogů volného času, technicky hospodářští pracovníci a více jak 50 externích zaměstnanců.

DDM Monet uskutečňuje tyto činnosti: pravidelná činnost, příležitostná činnost, prázdninová činnost a individuální činnost. Mezi pravidelnou činnost DDM Monet patří zejména zájmové kroužky (aktivity, které probíhají formou cyklicky opakujícího se setkávání při zájmové činnosti), kruzy (aktivity, které probíhají jako cyklus na sebe navazujících lekcí, které směřují k předání definovaného souboru poznání a osvojení dovedností), oddíly (dlouhodobě pracující kolektivy směřující k naplňování stanovených společných cílů, udržované tradicemi, vlastními prvky sounáležitosti, působením odchovanců ve vedoucích a poradenských funkcích).

Jako příležitostnou činnost můžeme označit jednorázové kurzy (dílňy), přednášky a semináře, jednorázová setkání na klubové bázi, soutěže (závody, turnaje), přehlídky, poznávací výpravy, výlety a kulturní akce aj.

Do prázdninové činnosti patří příměstské tábory, které jsou koncipovány jako soubor workshopů, dílen, výletů nebo sportovních aktivit s různým zaměřením v určitém cyklu. Mají i sociální charakter pro děti zaměstnaných rodičů o prázdninách. V době letních a jarních prázdnin jsou v rámci příměstských táborů pořádány i celodenní tematické výlety. Dále také klasické tábory, které jsou pořádány v letním a v zimním období, v délce trvání více než 5 dnů s programem pro účastníky každého věku. Zimní tábor je zaměřen na lyžování a zimní sporty a je pořádán v době jarních prázdnin. Letní tábory jsou zaměřeny obecně nebo na specifické činnosti. O prázdninách je na programu také soustředění (několikadenní akce nebo výjezd účastníků se společným zájmem).

Jako individuální činnost můžeme považovat např. přípravu účastníků (jednotlivců i kolektivů) na zájmové soutěže, pomoc dětem v orientaci při volbě povolání (zejména v uměleckých oblastech, ale i v oblasti techniky, informatiky, sportu a ekologie).

Pro lepší přehled uvádím nabídku aktuálního období DDM Monet (180 kroužků)

- sport – beach volejbal, Buki-waza, cvičení rodičů s dětmi, florbal, fotbal, horolezectví, karate, stolní tenis
- tanec – Clogging, Dance aerobik, house dance, jazz gymnastika
- hudba – akustická kytara, bubny, elektronická hudba, flétna, hudební hrátky se zvířátky
- umělecké – ART klub, Comix, keramika, kostýmové návrhářství, dramatický kroužek, výtvarný kroužek
- věda a technika – astronom, Bajťící, Věda je zábava, základy programování
- angličtina , matematika, PC, deskové hry

Mezi základní prostory patří tělocvična, divadelní sál, keramické dílny, taneční a pohybové sály, učebny a kluby. Za podrobnější vybavení si zaslouží zmínit horolezecká stěna, florbalové i fotbalové branky, koše na basketbal, gymnastické míče a další pomůcky ke cvičení a několik plně vybavených počítačových učeben, kuchyňka, hrnčířský kruh nebo pec na vypalování výrobků.

7. Dotazníkové šetření o způsobech trávení volného času školáků

Jádrem mé bakalářské práce je dotazníkové šetření o způsobech trávení volného času školáků, jak z pohledu dětí, tak z pohledu rodičů.

Již v úvodu jsem si stanovila celkem tři hypotézy, které jsem se pomocí dotazníku snažila potvrdit. Za prvé se domnívám, že v poslední době (21.století) zažívá aktivní způsob trávení volného času dětí školního věku svůj boom a děti rády a často navštěvují různé kroužky a jiné formy zájmového vzdělávání. Myslím si, že je to způsobeno hlavně bohatou nabídkou a novými moderními formami zájmového vzdělávání. Druhá hypotéza vychází z mého přesvědčení, že děti školního věku se ve svém volném čase nejvíce věnují sportovním aktivitám. Předpokládám, že sportovní kroužky si děti vybírají díky snům o slavné sportovní kariéře. Má poslední domněnka je, že rodiče i děti jsou spokojeni s organizací a činností v DDM, které navštěvují. Z toho také vyplývá otázka, zda pro potřeby dnešních rodin s dětmi stačí nabídka jedné instituce nebo zda jich musí vyhledávat několik.

7.1 Metody dotazníkového šetření

K šetření jsem využila dotazník, který jsem samostatně vytvořila a obsahuje 10 otázek zaměřených na způsob trávení volného času školáků. Sestavila jsem dvě podobné verze. První verze byla připravena pro děti staršího školního věku. Ve druhé verzi byly ty samé otázky, ale přizpůsobeny pro rodiče dětí školního věku. Rozhodla jsem se neoslovovat rodiče těch dětí, které mi dotazník již vyplnily z důvodu duplikace informací – např. u otázky o navštěvovaném kroužku. Proto jsem oslovila rodiče nezávisle na výběru dětí. Jedinou podmínkou bylo, že tázaní rodiče museli mít potomka ve školním věku. Díky tomuto rozhodnutí jsem získala celkem 60 respondentů, kteří mi nastínili dva různé pohledy. Počet respondentů byl omezen možností jejich kontaktování, protože dotazník je zaměřen na spojitost s DDM Monet. Nakonec se podařila spolupráce 30-ti dětí a 30-ti rodičů.

Některé otázky jsou uzavřené s možností odpovědi a celkem 3 jsou otevřené s možností vlastního názoru respondentů. Prostřednictvím několika identifikačních otázek na začátku jsem získala o každém respondentovi bližší představu potřebnou k vyhodnocení dotazníku. Identifikační otázky obsahovaly body pohlaví, věk a bydliště.

Dotazníkové šetření bylo realizováno v dubnu 2013 formou písemného dotazníku. Některým respondentům jsem měla možnost svůj záměr vysvětlit osobně, ale u některých to bylo pouze na elektronické komunikaci. Když to převedu do číselných hodnot, tak 32 respondentů vyplnilo dotazník přes e-mail, 16 přes internetový portál www.vyplnto.cz a zbylým 12 jsem předala dotazník osobně. Všem jsem byla ovšem k dispozici při jakýchkoliv dotazech nebo nejasnostech.

Vyplněné dotazníky jsem zpracovala do celkového vyhodnocení. Standardizované otázky byly sumarizovány a získané údaje jsem zpracovala do tabulek a grafů. Volné výpovědi byly sumarizovány do globálnějších celků. Pomocí vytvořených tabulek a grafů jsem se snažila popsat výsledky otázek svými slovy a vytvořit jednoduchý přehled. Některé otázky byly na vyhodnocení jednoduché, ale u některých jsem vytvořila např. i dva grafy pro lepší představu.

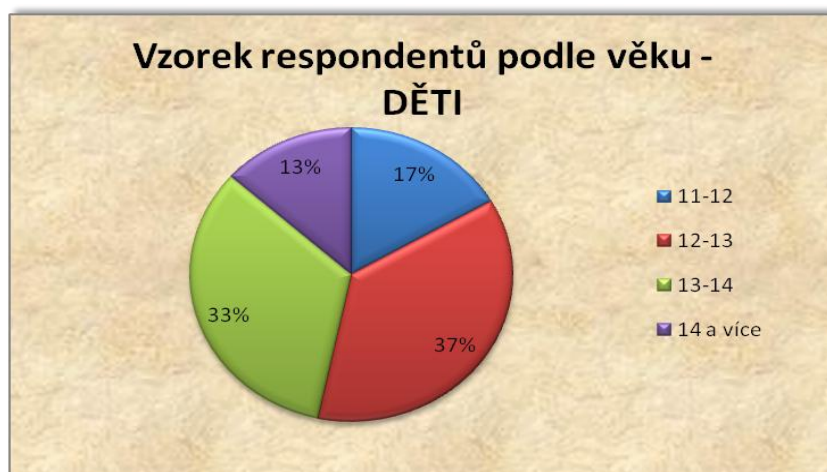
8. Vyhodnocení dotazníkového šetření

Díky identifikačním otázkám na začátku každého dotazníku jsem získala bližší představu o vzorku respondentů. V následujících tabulkách a grafech rozepisuji výsledky z pohledu věku, pohlaví a bydliště.

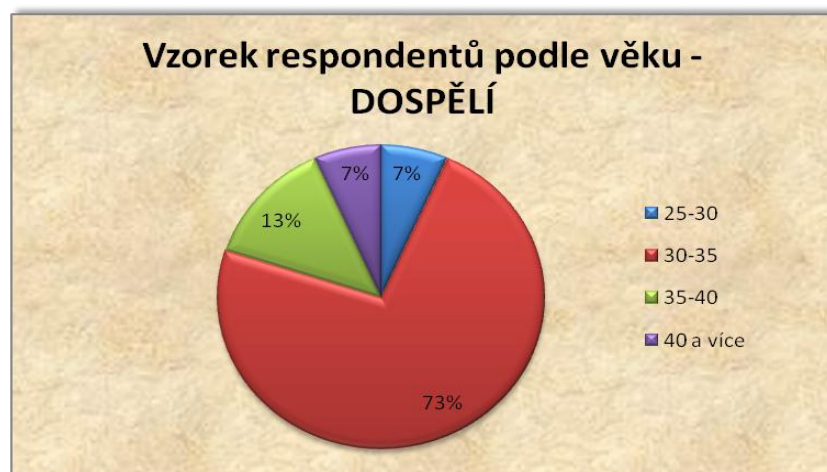
Tabulka „VĚK“

Věk	Děti	Věk	Rodiče
11-12	5	25-30	2
12-13	11	30-35	22
13-14	10	35-40	4
14 a více	4	40 a více	2

Graf „VĚK děti“

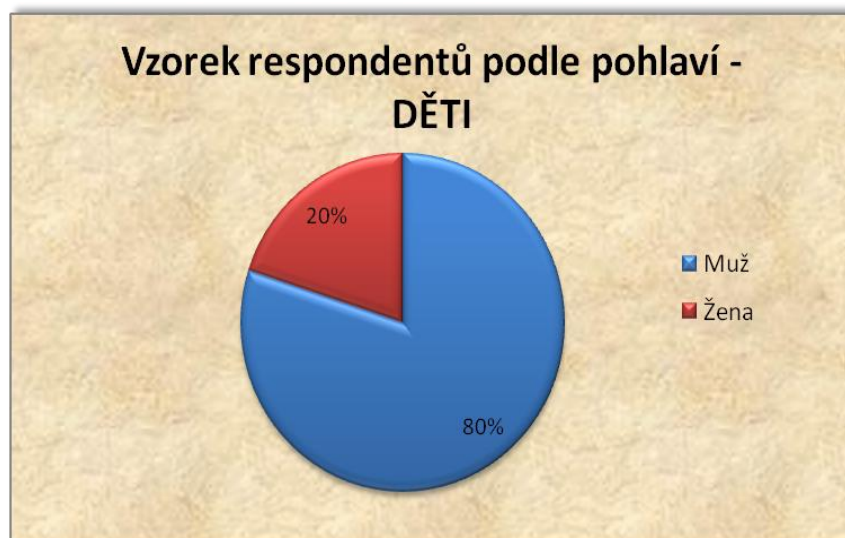
Graf „VĚK dospělí“

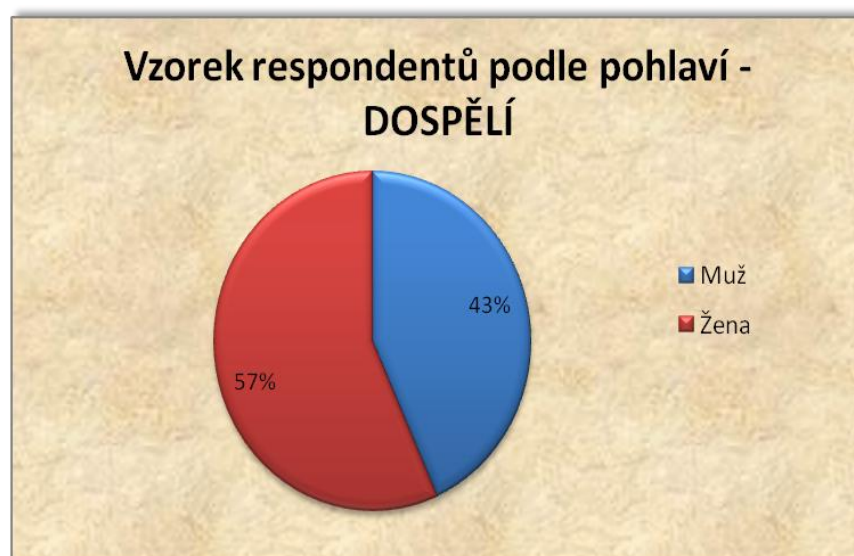
Tabulka „POHLAVÍ“

Pohlaví	Děti	Rodiče
Muž	24	13
Žena	6	17

Graf „POHLAVÍ děti“

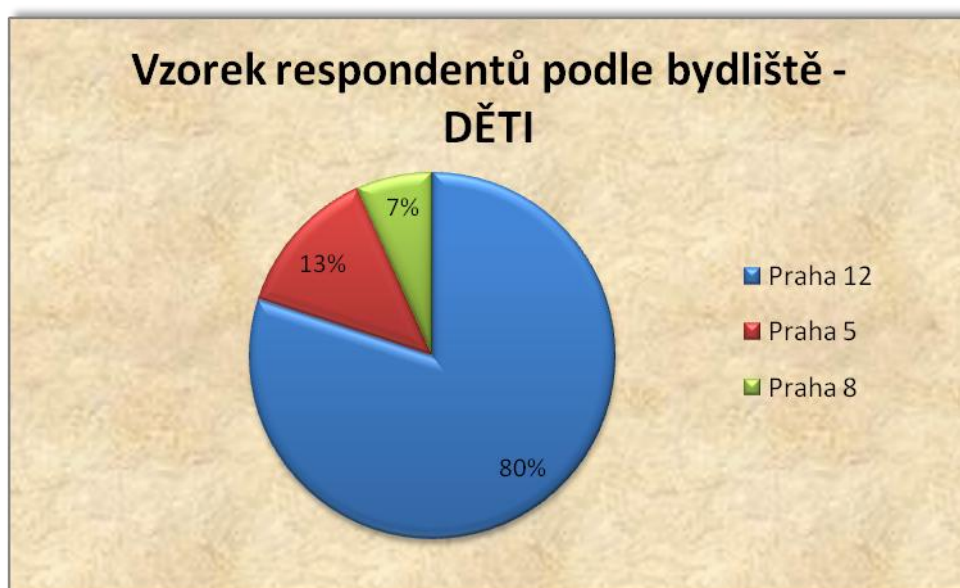
Graf „POHLAVÍ dospělí“

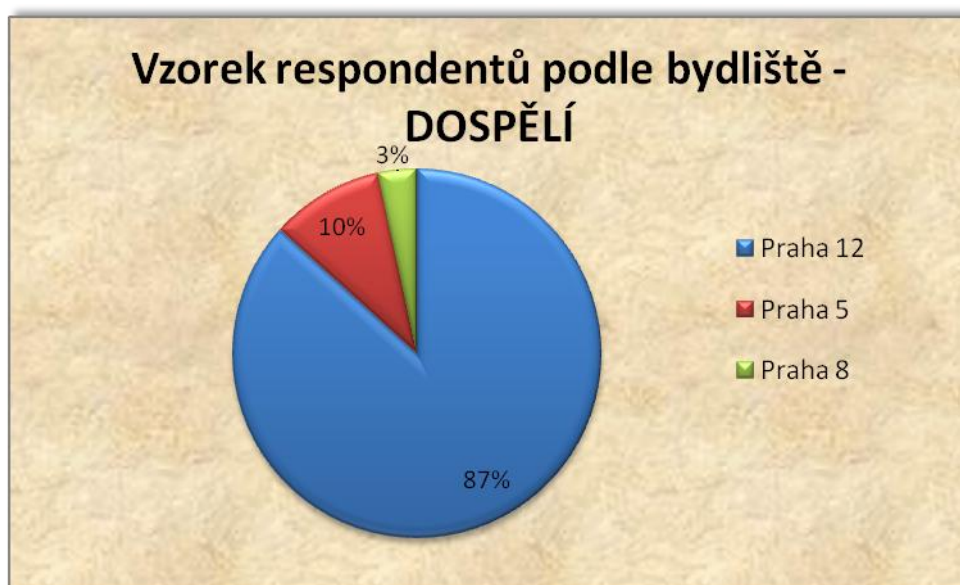
Tabulka „BYDLIŠTĚ“

Bydliště	Děti	Rodiče
Praha 12	24	26
Praha 5	4	3
Praha 8	2	1

Graf „BYDLIŠTĚ děti“

Graf „BYDLIŠTĚ dospělí“

8.1 Trávení volného času

První otázka dotazníkové šetření byla zaměřena na způsob trávení volného času. Typ otázky byl polouzavřený s následujícími možnostmi: a) televize, hudba b) počítač, videohry c) kroužky, kurzy, soubory d) pobyt venku s kamarády e) četba knih f) pobyt v přírodě g) spánek h) domácí zvíře nebo jiné. Odpovědi měly být podle uvážení zaškrtnuty a navíc k nim měla být přiřazena procentuální hodnota podle uvážení respondentů. Procenta určovala podíl činnosti z volného času (celkem 100%).

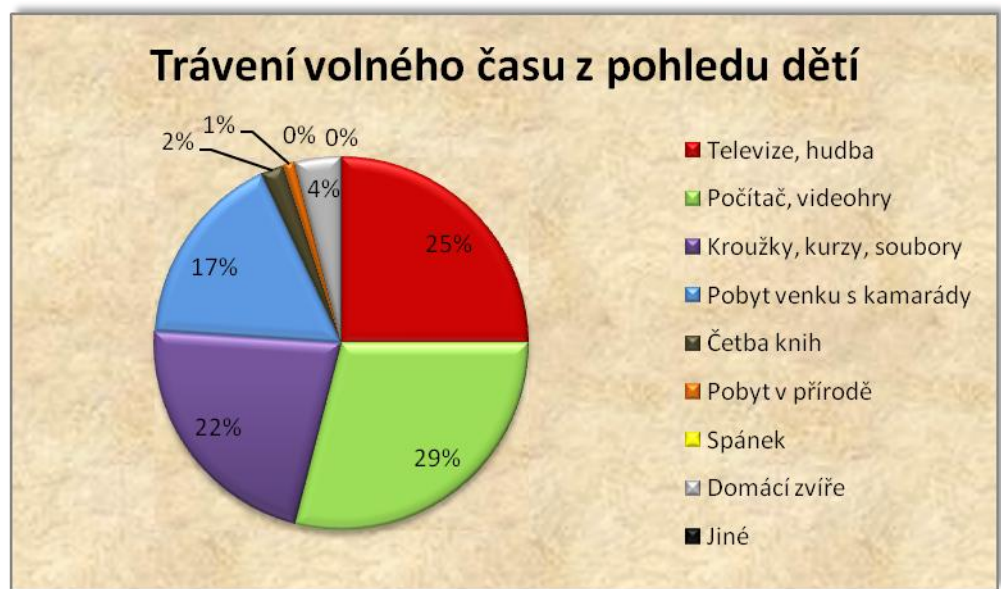
Do následující tabulky jsou zapsané průměrné hodnoty procent jak ze strany dětí tak ze strany rodičů.

Tabulka č. 1

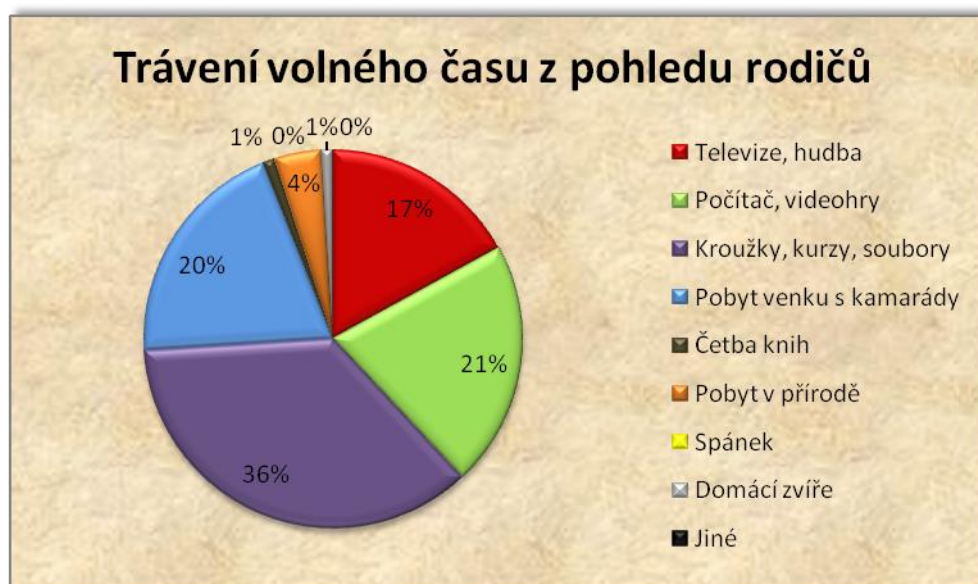
Děti		Rodiče	
Televize, hudba	25%	Televize, hudba	17%
Počítač, videohry	29%	Počítač, videohry	21%
Kroužky, kurzy, soubory	22%	Kroužky, kurzy, soubory	36%
Pobyt venku s kamarády	17%	Pobyt venku s kamarády	20%
Četba knih	2%	Četba knih	1%
Pobyt v přírodě	1%	Pobyt v přírodě	4%
Spánek	0%	Spánek	0%
Domácí zvíře	4%	Domácí zvíře	1%
Jiné	0%	Jiné	0%

V následujících grafech jsem znázornila první otázku z obou pohledů respondentů.

Graf č. 1.1

Graf č. 1.2

V obou případech respondenti uvedli velký podíl televize ve volném čase. U dětí to bylo celkem 25% a z pohledu rodičů jen 17%. Tento výsledek může být z několika důvodů. Jako první mě napadá, že zatímco děti odpovídali podle svého doopravdového mínění, rodiče mohou mít trochu zkreslený úsudek, jelikož např. netráví se svými dětmi všechna jejich volná časa. U dětí se objevil na druhém místě počítač, zatímco u rodičů byl s 21% až na třetím. Rodiče se domnívají, že různé kroužky zájmového vzdělávání představují celých 36% volného času jejich dětí, zatímco ty je považují za 22%. Dále měl také celkem velký podíl pobyt venku s kamarády, kde se jak rodiče, tak i děti celkem shodli na procentuálním vyjádření. Celkem 4% volného času tráví děti staráním se o své domácí zvíře, zatímco podle rodičů je to pobyt v přírodě. Zbylé možnosti získali 1%, 2% nebo žádné.

8.2 Zájmy ve volném čase

Druhá otázka spočívala v označení zájmů, kterým se dnešní děti věnují. Výběr zájmových činností jsem zpracovala podle nejčastějších přehledů v literatuře. Touto otázkou se snažím potvrdit svou hypotézu, kterou jsem uváděla v úvodu.

Tabulka č.2

Zájmové činnosti	Děti	Rodiče	Celkem
Společenskovední činnosti	3	1	4
Pracovně-technické činnosti	1	0	1
Přírodovědné činnosti	2	1	3
Esteticko-výchovné činnosti	7	12	19
Tělovýchovné, sportovní a turistické činnosti	16	15	31
Jiné	1	1	2

Graf č.2

V této otázce se mi potvrdila má druhá hypotéza, že děti nejčastěji provozují sportovní aktivity. V mém dotazníkovém šetření více jak polovina respondentů označila tělovýchovné, sportovní a turistické činnosti. Přibližně třetina respondentů označila esteticko-výchovné činnosti (32%) a zbylé činnosti měly přibližně stejný podíl odpovědí (společenskovědní činnosti – 7%, pracovně-technické činnosti – 2%, přírodovědné činnosti – 5%). Mezi odpověďmi se objevily i volné odpovědi v možnosti „jiné“, jako je například jízda na koni.

8.3 Instituce zájmového vzdělávání

V pořadí další otázka zjišťovala, zda dnešní děti navštěvují nějaké instituce zájmového vzdělávání a které. Sama jsem předpokládala, že nejvíce budou děti navštěvovat DDM a specializované stanice, jelikož v poslední době pozoruji jejich velký rozkvět.

Tabulka č. 3

Instituce zájmového vzdělávání	Děti	Rodiče	Celkem
DDM a specializované stanice	14	14	28
Sportovní kluby	7	10	17
Základní umělecká škola a jazyková škola	5	4	9
Jiné	4	2	6

Graf č. 3

Ve vyhodnocení této otázky se mi potvrdila má domněnka, že DDM a specializované stanice patří mezi nejnavštěvovanější instituce zájmového vzdělávání. V dotazníkovém šetření je jmenovala necelá polovina všech respondentů (celkem 47%). Necelých 30% respondentů zaškrtnulo možnost sportovních klubů a základní umělecké a jazykové školy získaly 15%. Poslední odpověď, která získala 10%, byla polouzavřená s možností vlastního popisu. Nejčastěji se zde objevovaly zejména kroužky v rámci školní družiny.

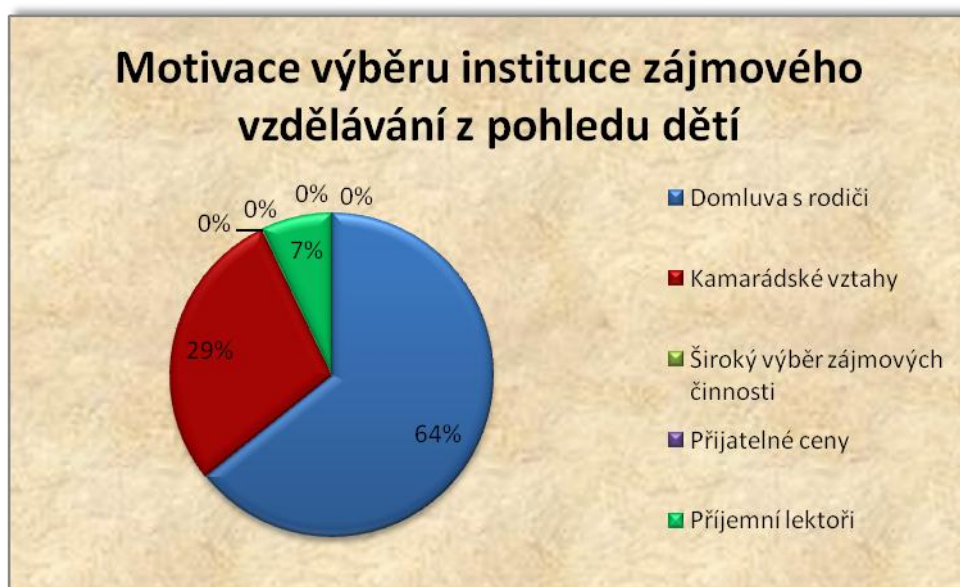
8.4 Motivace výběru instituce zájmového vzdělávání

Další, čtvrtá otázka, byla pouze pro ty respondenty, kteří v minulé otázce uvedli, že navštěvují (nebo jejich děti) DDM a specializované stanice. Celkem to bylo 28 respondentů. Úplné znění otázky bylo: „Pokud jste zvolili DDM, uveďte které a co Vás motivovalo k jeho výběru“ (ve verzi pro rodiče).

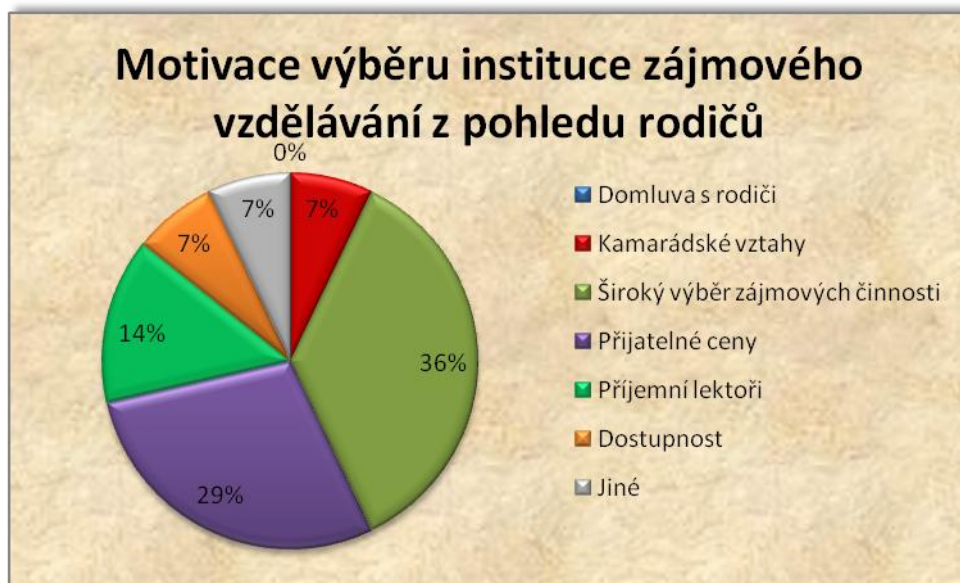
Tabulka č. 4

Motivace výběru instituce zájmového vzdělávání	Děti	Rodiče	Celkem
Domluva s rodiči	9	0	9
Kamarádské vztahy	4	1	5
Široký výběr zájmových činností	0	5	5
Přijatelné ceny	0	4	4
Příjemní lektoři	1	2	3
Dostupnost	0	1	1
Jiné	0	1	1

Graf č. 4.1

Graf č. 4.2

Všech 28 respondentů uvedlo jako zvolené DDM Monet v Modřanech. Jako motivaci uvedly tázané děti hlavně domluvu s rodiči, která získala celkem 64% a kamarádké vztahy s 29%. Rodiče zase jmenovali široký výběr zájmových činností, který uvedl jako hlavní motivaci 36% respondentů. Celkem 29% rodičů si vybralo DDM kvůli přijatelným cenám a 7% uvedlo jako odpověď příjemné lektory volnočasových aktivit, dostupnost a kamarádké vztahy svých dětí s jinými členy DDM.

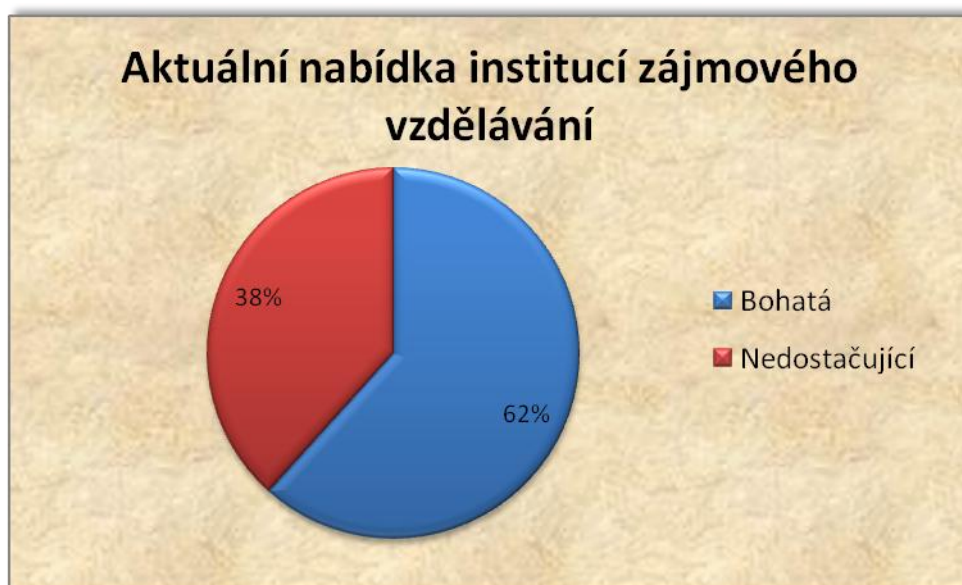
8.5 Aktuální nabídka institucí zájmového vzdělávání

Pátá otázka již byla zase pro všechny respondenty a zjišťovala, zda je aktuální nabídka zařízení zájmového vzdělávání dostatečně bohatá. V nadcházející tabulce jsou zpracovány odpovědi všech respondentů dohromady bez ohledu na jejich postavení v rodině.

Tabulka č. 5

Aktuální nabídka institucí zájmového vzdělávání	Děti	Rodiče	Celkem
Bohatá	17	20	37
Nedostačující	13	10	23

Graf č. 5

Z výsledků vyplývá, že aktuální nabídka institucí zájmového vzdělávání je podle respondentů bohatá (62%). Rodiče jsou s aktuální nabídkou více spokojeni než samotné děti, i když rozdíl je jen nepatrný.

8.6 Navštěvované kroužky, kurzy, oddíly a soubory

Další otázka byla zaměřena na zjištění jaké kroužky, kurzy, oddíly nebo soubory dnešní děti staršího školního věku navštěvují. Odpovědi byly volné, ale i přesto se nějaké aktivity časo opakovaly. V tabulce jsou opět zapsány odpovědi všech respondentů.

Tabulka č. 6

Navštěvované kroužky, kurzy, oddíly a soubory	Děti	Rodiče	Celkem
Florbal	6	12	18
Fotbal	8	5	13
Angličtina	6	3	9
Počítače	2	4	6
Zpěv	1	3	4
Keramika	2	0	2
Jiné	5	3	8

Graf č. 6

Necelá třetina respondentů jmenovala florbal, který je v dnešní době velmi oblíbený. Na druhém místě v počtu odpovědí se objevil fotbal a poté angličtina. Respondenti také vypsal počítačové kroužky, zpěv, keramika. Ze zbylých 13% respondentů jmenoval každý jeden kroužek a proto jsem pro ně vytvořila vlastní skupinu „jiné“. Patří sem plavání, hra na flétnu, karate, fotografování, tenis, volejbal, hra na klávesy a basketball.

8.7 Oblíbenost kroužků zájmového vzdělávání

Prostřednictvím sedmé otázky jsem u respondentů zjišťovala jejich oblíbený kroužek a pokusila jsem se zjistit i důvody jejich sympatií. V tabulce jsou zpracovány jak názory dětí, tak i rodičů.

Tabulka č. 7

Oblíbenost kroužků zájmového vzdělávání	Děti	Rodiče	Celkem
Florbal	6	12	18
Fotbal	8	5	13
Keramika	2	0	2
Počítače	2	4	6
Jiné	12	9	21

V následujícím grafu je celková oblíbenost kroužků z pohledu obou skupin respondentů.

Graf č. 7

V této otázce se projevil silný zájem dnešních dětí o sportovní aktivity. Necelé dvě třetiny respondentů uvedly jako nejoblíbenější kroužek zájmového vzdělávání florbal (30%) a fotbal (22%). Další odpovědi, které získaly vždy jeden hlas od respondentů jsem dala dohromady do jedné možnosti „jiné“. Objevovaly se zde kroužky jako basketbal, hra na flétnu a tenis. Nejčastější odpovědi na doplňující otázku: „Proč je zrovna tento kroužek oblíbený?“ byly zejména docházka kamarádů nebo úspěšnost v dané aktivitě.

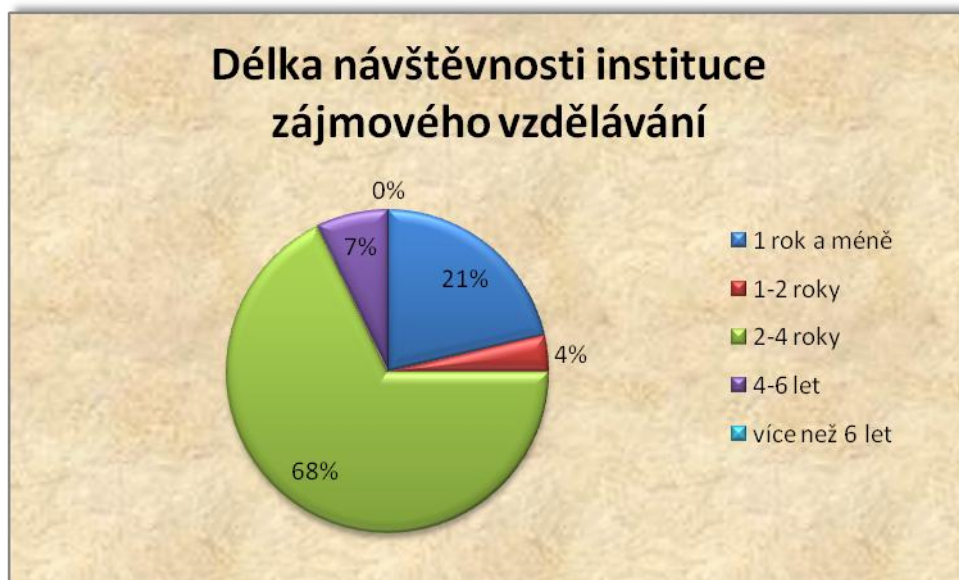
8.8 Délka návštěvnosti instituce zájmového vzdělávání

Následující otázka směřovala k potvrzení mé hypotézy, kde předpokládám, že díky spokojenosti dětí i rodičů v instituci zájmového vzdělávání vydrží účastníci u různých aktivit delší dobu. Delší dobou si představuji dobu od 2 let více.

Tabulka č. 8

Délka návštěvnosti instituce zájmového vzdělávání	Děti	Rodiče	Celkem
1 rok a méně	4	2	6
1-2 roky	0	1	1
2-4 roky	8	11	19
4-6 let	2	0	2
více než 6 let	0	0	0

Graf č. 8

I druhá část mé třetí hypotézy se mi potvrdila. Celkem 68 % respondentů opakovaně navštěvuje určitou instituci v trvání 2-4 let. Dále potom 21% tázaných označilo odpověď 1 rok a méně. Velice mě překvapilo, že se objevili i tací (celkem 7%), kteří navštěvují instituci zájmového vzdělávání 4-6 let. Více však již nikdo. Domnívám se, že tyto výsledky by mohly posloužit jako velmi dobrá reklama kvality DDM Monet.

8.9 Spokojenost v instituci zájmového vzdělávání a navrhované změny

Předposlední otázka zkoumala spokojenost respondentů v instituci zájmového vzdělávání. K dispozici byla i volná odpověď pro navrhované změny. Té využily zejména rodiče, kteří sepsali několik bodů pro zlepšení.

Tabulka č. 9

Spokojenost v instituci zájmového vzdělávání	Děti	Rodiče	Celkem
Spokojenost	8	12	20
Nespokojenost	6	2	8

Graf č. 9

V grafickém vyhodnocení této otázky je zřejmé, že velká většina respondentů (71%) je spokojená v instituci zájmového vzdělávání. Velmi mě překvapilo hodnocení samotných dětí. Z celkových 14 respondentů, kteří navštěvují DDM Monet jen 8 je spokojených, zatímco 6 z nich uvedlo odpověď „nespokojený“. Očekávala bych, že děti tolik neřeší samotnou činnost DDM, ale že hodnotí jen samotnou aktivitu. Je možné, že děti volily negativní odpověď z důvodu, že se jim nelíbí vedení nebo průběh aktivity, kterou navštěvují. U rodičů zvolili negativní odpověď pouze dva respondenti. Někteří respondenti (hlavně ze strany rodičů) sepsali i navrhované změny pro zlepšení. Opakovaně se zde objevila možnost, aby DDM změnila časové rozmezí nějakých kroužků. Bohužel nejde vždy vyjít vstříc každému, takže si myslím, že to není reálná změna. Respondenti také navrhovali snížit cenu a zvýšit nabídku, i když sami napsali, že aktuální stav je dostačující.

8.10 Možnost lepšího trávení volného času

Poslední otázka dotazníkového šetření spočívala na krátké zamyšlení respondentů. V úplném znění: „Myslíš, že bys mohl(a) trávit svůj volný čas lépe? Pokud „ano“ uveď jak“ (ve verzi pro děti).

Tabulka č. 10

Možnost lepšího trávení volného času	Děti	Rodiče	Celkem
ANO	17	24	41
NE	13	6	19

Graf č. 10

Již v tabulce vidíme rozdíl mezi smýšlením dětí a rodičů. Zatímco celkem 13 dětí (z 30 dotazovaných) je s trávením svého volného času spokojeno a nic by neměnilo, u rodičů to bylo pouze 6 tázaných. Děti by uvítaly možnost více času trávit se svými kamarády a podle svých představ. Rodiče by si zase přáli, aby jejich potomci trávili méně času u televize nebo počítače a více času na čerstvém vzduchu nebo při různých řízených aktivitách.

9. Celkové hodnocení dotazníkového šetření

V této kapitole jsem se rozhodla shrnout informace z dotazníkového šetření a převést je do celistvého přehledu.

Samotné dotazníkové šetření proběhlo bez jakéhokoliv problému. Většina respondentů spolupracovala. Ze zkušenosti jsem musela počítat s jistou nevratností dotazníků. V konečné fázi se mi navrátilo 60 dotazníků (z celkového množství 75-ti odeslaných) a ty jsem mohla použít jako podklady pro vyhodnocování. Každou otázku jsem zpracovala samostatně pomocí tabulky a grafů.

Samotné výsledky dotazníkových otázek mi pomohly ucelit si představu o volném čase dětí školního věku. Cílem bylo potvrdit si nebo vyvrátit mé vytvořené hypotézy, které jsem popsala již v úvodu této práce.

Hypotézy:

- a) Domnívám se, že v poslední době (21.století) zažívá aktivní způsob trávení volného času dětí školního věku svůj boom a děti rády a často navštěvují různé kroužky a jiné formy zájmového vzdělávání (způsobeno bohatou nabídkou a novými moderními formami zájmového vzdělávání).
- b) Přesvědčení, že děti školního věku se ve svém volném čase nejvíce věnují sportovním aktivitám.
- c) Domněnka, že rodiče i děti jsou spokojeni s organizací a činností v DDM, které navštěvují a proto vydrží v jedné organizaci delší dobu.

V rámci celého dotazníkové šetření jsem dospěla k názoru, že děti v dnešní době hojně navštěvují instituce pro volný čas a nabídka je podle respondentů velmi bohatá. Srovnávat mohu se svým vlastním trávením volného času v období školního věku. V té době instituce zájmového vzdělávání teprve začínaly a snažily se vytvořit svou nynější nabídku. V posledních 10-15 letech se postupně vypracovávaly až do dnešní kvalitní podoby. Díky tomuto vývoji mohou dnešní děti aktivně trávit svůj volný čas v organizacích pro volný čas.

O potvrzení druhé hypotézy jsem se snažila otázkou č. 2, kde respondenti odpovídali na otázku jakým zájmům se děti školního věku věnují. Více jak polovina respondentů označila možnost tělovýchovné, sportovní a turistické činnosti a tím mi pomohli potvrdit mou

domněnku. Dále pak třetina respondentů označila esteticko-výchovné činnosti. Podle mého názoru je u této otázky velice přínosný barevný graf, kde je přímo vidět odpovědi respondentů již na první pohled.

Poslední hypotéza se zobrazila v 8. a 9. Otázce. Celkem 71% respondentů je v instituci zájmového vzdělávání spokojená, což považuji za velmi dobrý výsledek. Co se týče délky návštěvnosti DDM, tak děti nejčastěji uvedly odpověď, že navštěvují DDM v trvání 2-4 let. Dále v procentuelním vyjádření se na druhém místě objevila možnost „1 rok a méně“, poté „4-6 let“. Nikdo však neoznačil odpověď více jak 6 let.

Své dotazníkové šetření v bakalářské práci považuji za velice přínosné a díky němu jsem získala informace potřebné k získání aktuálního pohledu na volný čas dětí školního věku.

ZÁVĚR

Hlavním cílem a smyslem volného času u dětí je formování osobnosti prostřednictvím různých aktivit. Děti se učí mnoha sociálním dovednostem, utužují si své zdraví a učí se pozitivnímu přístupu k lidem. Největším problémem volného času dětí je nuda a té se snažíme předejít prostřednictvím různých institucí pro volný čas. Aktivně strávený volný čas je jedním z hlavních zdrojů pozitivních emocí v životě dětí, ale i dospělých. Hlavně z toho důvodu nám nemůže být lhostejné, jak dnešní děti svůj volný čas tráví. Přece jen oni jsou další generací, která je pro celou naši společnost velmi důležitá.

Tato práce ve své teoretické části vysvětluje samotný pojem volný čas. Zaměřila se také na samotné zájmové vzdělávání, jeho cíle a klíčové kompetence. V další části popsala věkové zvláštnosti dětí školního věku a objevil se i přehled volnočasových aktivit. V posledních kapitolách je práce zacílena na instituce a organizace, které se zabývají volným časem, s bližším popisem Domu dětí a mládeže hl. m. Prahy. Teoretická část byla zpracována podle odborné literatury a některé informace jsem také čerpala z vlastních zdrojů a zkušeností.

Začátek praktické části byl věnován Domu dětí a mládeže v blízkosti mého bydliště a mapuje jeho strukturu a aktuální nabídku. Pomocí dotazníkového šetření byl proveden výzkum, díky němuž jsme získali výsledky potřebné k této práci. Podrobným vyhodnocením byly také ověřeny všechny hypotézy, které měly ucelit podvědomí veřejnosti o volném čase dětí školního věku.

Z výsledků dotazníkového šetření plyne, že děti školního věku hojně využívají nabídku volnočasových organizací a jsou s nimi celkově spokojeni. Nejvíce navštěvují zejména Domy dětí a mládeže a zaměřují se nejvíce na sportovní aktivity. Díky dobré organizaci a celkové spokojenosti vydrží delší dobu v zájmových kroužcích, což považuji za znak kvality.

Za nejtěžší chvíle při sestavování bakalářské práce považuji vyhledávání podkladů pro teoretickou část a zejména vytváření dotazníku v části praktické. Bylo nutné poradit si se správnými formulacemi a utvořit logický sled otázek. Konečný výsledek považuji za zdařilý hlavně z důvodu získání informací a potvrzení hypotéz.

POUŽITÁ LITERATURA A POUŽITÉ ZDROJE

Literatura

- GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. 1. vyd. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-97-6.
- HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. Pedagogické ovlivňování volného času. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HODAŇ, B. Volný čas a jeho současné problémy. 1. vyd. Olomouc: Hanex Olomouc pro Fakultu tělesné kultury, 2002. ISBN 80-85783-37-1.
- HOFBAUER, B. Děti, mládež a volný čas. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
- KRATOCHVÍLOVÁ, E. Pedagogika volného času: výchova v čase mimo vyučování v pedagogické teorii a v praxi. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2004. ISBN 80-223-1930-9.
- KRAUS, B. Základy sociální pedagogiky. 1.vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. Vývojová psychologie. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
- MATĚJČEK, Z. Rodiče a děti. 2. vyd. Praha: Avicenum, 1989. bez ISBN.
- MIOVSKÝ, M. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.
- PÁVKOVÁ, J. a kol. Pedagogika volného času. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-711-6.
- PETRUSEK, M. Velký sociologický slovník, 2.díl. 1.vydání. Praha: Karolinum, 1996, ISBN 80-7184-310-5.
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. Pedagogický slovník. 2. přeprac. rozš. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-252-1.
- SLEPIČKOVÁ, I. Sport a volný čas. 2. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2005. ISBN 80-246-1039-6.

- SPOUSTA, V. a kol. Kapitoly z pedagogiky volného času. 1. Vydání. Brno:Masarykova univerzita v Brně, 1996, ISBN 80-210-1274-9.
- ŠVIGOVÁ, M. Volný čas a my. 1. vyd. Praha: Svobodné slovo, 1967. bez ISBN.
- VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0596-8.
- VESELÁ, J. Jak ve volném čase? 1. díl. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 1997. ISBN 80-7041-146-5.
- ZICH, F. Co s volným časem. 1. vyd. Praha. Pressfoto, 1978. 166 s. bez ISBN.

Internetové zdroje

Přehled nízkoprahových a otevřených zařízení pro děti a mládež v hl. m. Praze, NICM – oddělení prevence kriminality Magistrátu hl.m.Praha

- <http://www.nicm.cz/files/Prehled%20nizkoprahovych%20klubu.doc>
- <http://www.ddmpraha.cz>
- http://www.ddmpraha.cz/index.php?kod=&id_pobocka=0&id=1910
- <http://www.volnycaspraha.cz>
- <http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu?highlightWords=st%C5%99ediska+voln%C3%A9ho+%C4%8Dasu>

Další zdroje

- Tiskové zprávy a brožury vydané DDM hl. m. Praha
- Školský vzdělávací program, DDM Stonožka, Bc. Dagmar Rudolfová – ředitelka a kolektiv interních zaměstnanců, 2006

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka č. 1	31
Tabulka č. 2	33
Tabulka č. 3	35
Tabulka č. 4	36
Tabulka č. 5	38
Tabulka č. 6	39
Tabulka č. 7	40
Tabulka č. 8	42
Tabulka č. 9	43
Tabulka č. 10	44
Graf č. 1.1	32
Graf č. 1.2	33
Graf č. 2	34
Graf č. 3	35
Graf č. 4.1	36
Graf č. 4.2	37
Graf č. 5	38
Graf č. 6	39
Graf č. 7	41
Graf č. 8	42
Graf č. 9	43
Graf č. 10	45

SEZNAM PŘÍLOH

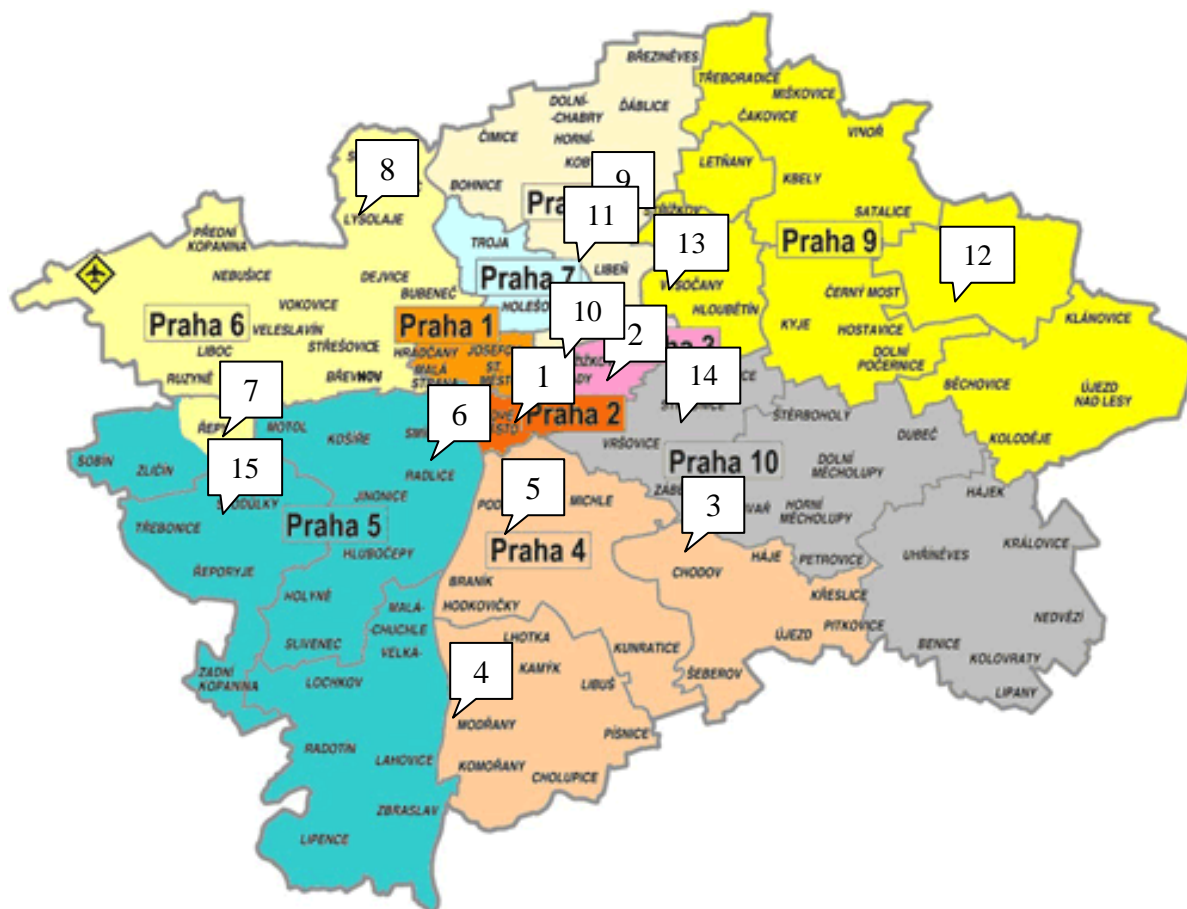
Příloha A – Přehled DDM v Praze	53
Příloha B – Mapa DDM na území hl. m. Prahy	55
Příloha C – Vzorový dotazník	56
Příloha E – Resumé	62

Příloha A - Přehled DDM v Praze

- Dům dětí a mládeže Praha 2 ¹
 - Slezská 21, Praha, 12000
 - www.ddm-ph2.cz
- Dům dětí a mládeže Praha 3 – Ulita ²
 - Na Balkáně 100, Praha, 130 00
 - www.ulita.cz
- Dům dětí a mládeže Jižní Město ³
 - Šalounova 2024, Praha 4, 14000
 - www.ddmjm.cz
- Dům dětí a mládeže Praha 12 – Monet ⁴
 - Herrmannova 2016/24, Praha 4, 14300
 - www.ddmmonet.cz
- Dům dětí a mládeže Praha 4 - Hobby Centrum ⁵
 - Bartáková 1200/37, Praha, 140 00
 - www.hobbycentrum4.cz
- Dům dětí a mládeže Praha 5 ⁶
 - Štefánikova 235/11, Praha, 150 00
 - www.ddmpraha5.cz
- Dům dětí a mládeže Praha 6 ⁷
 - U Boroviček 1, Praha 6, 16300
 - www.ddmp6.cz
- Dům dětí a mládeže Praha 6 – Suchdol ⁸
 - Rohová 7/540, Praha, 16500
 - www.ddmsuchdol.cz
- Dům dětí a mládeže Praha 7 ⁹
 - Šimáčkova 16, Praha, 170 00
 - www.ddmpraha7.cz

- DDM hlavního města Praha ¹⁰
 - Karlínské náměstí 7, Praha 8, 18000
 - www.ddmpraha.cz
- Dům dětí a mládeže Praha 8 – Spirála ¹¹
 - Přemyslská 1102, Praha, 18200
 - www.ddmpraha8.cz
- Dům dětí a mládeže Praha 9 - H.Počernice ¹²
 - Ratibořická, Praha 9 - H.Počernice, 19000
 - www.ddm-hp.cz
- Dům dětí a mládeže Praha 9 ¹³
 - Měšická 720, Praha, 190 00
 - www.ddmpraha9.cz
- Dům dětí a mládeže - Dům UM, Praha 10 ¹⁴
 - Pod Strašnickou vinicí 23, Praha 10, 10000
 - www.dumum.cz
- Dům dětí a mládeže Stodůlky ¹⁵
 - Chlupova 1800, Praha 13, 15500
 - www.ddmstodulky.cz

Příloha B - Mapa DDM na území hl. města Prahy

Příloha C - Vzorový dotazník

Verze č. 1 – Pro děti školního věku

Dobrý den, dovoluji mi, abych se představila: jmenuji se Kateřina Strnadová a jsem studentkou 3.ročníku Univerzity Karlovy, obor Sociální pedagogika. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění mého dotazníku. Dotazník bude sloužit pouze k účelu mé bakalářské práce na téma *Volnočasové aktivity dětí školního věku se zaměřením na zájmové vzdělávání* a je anonymní. Zabere vám pouze několik málo minut a mně bude velice nápomocný. Na začátku vás poprosím o několik informací o Vaší osobě, které mi pomohou při vyhodnocení dotazníku.

Velice děkuji za Váš strávený čas

VĚK:

POHLAVÍ:

BYDLIŠTĚ:

- 1) Jak bys popsala(a) způsob trávení svého volného času v procentech (tvůj volný čas je celkem 100%) :

a) Televize, hudba	-	%
b) Počítač, videohry	-	%
c) Kroužky, kurzy, soubory	-	%
d) Pobyt venku s kamarády	-	%
e) Četba knih	-	%
f) Pobyt v přírodě	-	%
g) Spánek	-	%
h) Domácí zvíře	-	%
i) Jiné		

- 2) Jakým zájmům se ve svém volném čase věnuješ?
- a) Společenskovední činnosti (společenská výchova, jazykověda, sběratelství,...)
 - b) Pracovně-technické činnosti
 - c) Přírodovědné činnosti
 - d) Esteticko-výchovné činnosti (výtvarné, hudební, literární,...)
 - e) Tělovýchovné, sportovní a turistické
 - f) Jiné
- 3) Navštěvuješ nějaké instituce zájmového vzdělávání?
- a) DDM a specializované stanice
 - b) Základní umělecká škola a jazyková škola
 - c) Sportovní kluby
 - d) Jiné
- 4) Pokud jsi zvolil(a) DDM, uveď které a co tě motivovalo k jeho výběru:
- DDM
- Motivace výběru
- 5) Myslíš si, že je aktuální nabídka zařízení zájmového vzdělávání dostatečně bohatá?
- a) ANO
 - b) NE
- 6) Jaké kroužky, kurzy, oddíly, soubory navštěvuješ?
-
-

7) Napiš, který je tvůj oblíbený kroužek a uveď proč:

.....
.....

8) Jak dlouho již navštěvuješ DDM?

- a) 1 rok a méně
- b) 1-2 roky
- c) 2-4 roky
- d) 4-6 let
- e) Více než 6 let

9) Jsi v DDM spokojený(á) nebo bys navrhoval(a) něco změnit?

- a) Spokojený(á)
- b) Nespokojený(á)

Navrhované změny:.....
.....

10) Myslíš, že bys mohl(a) trávit svůj volný čas lépe? Pokud „ano“ uveď jak:

- a) ANO.....
.....
- b) NE

Verze č. 2 – Pro rodiče dětí školního věku

Dobrý den, dovoluji mi, abych se představila: jmenuji se Kateřina Strnadová a jsem studentkou 3.ročníku Univerzity Karlovy, obor Sociální pedagogika. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění mého dotazníku. Dotazník bude sloužit pouze k účelu mé bakalářské práce na téma *Volnočasové aktivity dětí školního věku se zaměřením na zájmové vzdělávání* a je anonymní. Zabere vám pouze několik málo minut a mně bude velice nápomocný. Na začátku vás poprosím o několik informací o Vaší osobě, které mi pomohou při vyhodnocení dotazníku.

Velice děkuji za Váš strávený čas

VĚK:

POHLAVÍ:

BYDLIŠTĚ:

- 1) Jak byste popsali způsob trávení volného času Vašeho/Vaší syna/dcery v procentech (volný čas je celkem 100%) :

j) Televize, hudba	-	%
k) Počítač, videohry	-	%
l) Kroužky, kurzy, soubory	-	%
m) Pobyt venku s kamarády	-	%
n) Četba knih	-	%
o) Pobyt v přírodě	-	%
p) Spánek	-	%
q) Domácí zvíře	-	%
r) Jiné		

- 2) Jakým zájmům se ve svém volném čase věnuje Váš/Vaše syn/dcera?
- g) Společenskovědní činnosti (společenská výchova, jazykověda, sběratelství,...)
 - h) Pracovně-technické činnosti
 - i) Přírodovědné činnosti
 - j) Esteticko-výchovné činnosti (výtvarné, hudební, literární,...)
 - k) Tělovýchovné, sportovní a turistické
 - l) Jiné
- 3) Navštěvuje Váš/Vaše syn/dcera nějaké instituce zájmového vzdělávání?
- e) DDM a specializované stanice
 - f) Základní umělecká škola a jazyková škola
 - g) Sportovní kluby
 - h) Jiné
- 4) Pokud jste zvolili DDM, uveďte název zařízení a co Vás motivovalo k jeho výběru:
- DDM
- Motivace výběru
- 5) Myslíte si, že je aktuální nabídka zařízení zájmového vzdělávání dostatečně bohatá?
- c) ANO
 - d) NE
- 6) Jaké kroužky, kurzy, oddíly, soubory Váš/Vaše syn/dcera navštěvuje?
-
-

- 7) Napište kroužek, který je podle Vašeho mínění oblíbeným kroužkem Vašeho/Vaší syna/dcera a uveďte proč:

.....
.....

- 8) Jak dlouho již Váš/Vaše syn/dcera navštěvuje DDM?

- f) 1 rok a méně
- g) 1-2 roky
- h) 2-4 roky
- i) 4-6 let
- j) Více než 6 let

- 9) Jste spokojeni s DDM nebo byste navrhovali něco změnit?

- c) Spokojený
- d) Nespokojený

Navrhované změny:.....
.....

- 10) Myslíte si, že by mohl(a) Váš/Vaše syn/dcera trávit svůj volný čas lépe? Pokud „ano“ uveďte jak:

- c) ANO.....
.....
- d) NE

Příloha D - Resumé

Název bakalářské práce

Volnočasové aktivity dětí školního věku a jejich zapojení do zájmového vzdělávání

Název bakalářské práce v anglickém jazyce

Leisure activities of children of school age and their involvement in interest education

Autor bakalářské práce

Strnadová Kateřina, Dis.

Resumé

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit aktuální pohled na trávení volného času dětí školního věku. V této práci jsem se vypracovala určitý úvod do tematiky volného času. Popsala jsem jeho základní definici, zabývala jsem se i zájmovým vzděláváním a věkovými zvláštnostmi dětí školního věku. Zaměřila jsem se také na instituce zabývající se volným časem dětí a mládeže. V praktické části jsem zpracovala dotazníkové šetření a provedla jeho podrobné vyhodnocení. Výsledkem bylo poznání jak děti v dnešní době tráví svůj volný čas, jakým směrem jej zaměřují a jak jsou spokojeni s vedením různých aktivit.

Summary

The main objective of this work was to determine the current view of the leisure time of children of school age. In this work, I developed a introduction to the topic of free time. I described its basic definition, I deal with the interest education and age peculiarities of children of school age. I also concentrated on institutions dealing with leisure time of children and youth. In the practical part I have prepared a questionnaire and carry out a detailed evaluation. The result was the knowledge of how kids nowadays spend their free time, the direction in which it focuses and how satisfied they are with the management of various activities.